

СРПСКИ СИОН

Год. XIII

Број 16

ЗВАНИЧАН ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ И ЈЕРАРХИЈСКО-ЦРКВЕНЕ СТВАРИ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријар Георгије

УРЕДНИК

Протојереј Димитрије Руварац

У Ср. Карловцима у недељу 31. августа 1903.

ЗВАНИЧНО.

Окружница

прав. срп. митрополиског црквеног Савета, упућена архидијецезалној и осталим епархијским конзисторијама у предмету званичнога листа.

Ad М. 147 и 170 МЦС. 70 ex 1903.

У предмету званичног органа митрополиског, одлучио је овај МЦСавет у седници својој од долеозначенога дана и под горњим бројем: „Остати у целости код свога првобитнога решења, донесеног у седници овог МЦСавета од 21. марта 1903. год. бр. М. 34|МЦС. 61., којим је начелно изречено, да до коначног споразума између срп. прав. народно-црквеног сабора и св. архијерејског синода МЦСавет и подручне му епархијске конзисторије имају за службени орган у автономно-црквеним пословима сматрати „Српски Сион“ као онај лист, који је по одлуци светог архијерејског синода године 1891. покренут и који и сада још излази“.

О томе се чесењшаиста знања и управ-

љања свога ради извештава с тим додатком, да је и даље „Српски Сион“ званичан лист за овомитрополијске духовне форуме.

Из седнице срп. прав. митроп. цркв. Савета држане у Карловцима, 23. јула (5. августа) 1903. године.

Георгије с. р.
Патријарх.

Извештај

о седници срп. прав. митрополијско-црквеног Савета, држане у Карловцима 23., 24. и 25. јула (5., 6. и 7. августа) 1903. год. под председништвом Његове Светости, преузвишеног господ. Георгија патријарха српског.

Присутни су били сви чланови МЦСавета осим преч. г. протопрезвитера Јована Бороте и г. Дра Нике Максимовића, који су свој изостанак извинили. — У овој је седници решено 55 предмета, на које је донесено 47 одлука. Бракоразводних парница било је 25 и код свих је потврђена првостепена пресуда, која гласи на развод брака. — Од важнијих предмета спомињемо: У дисциплинарној ствари против јеромонаха о. Ј. О. из В. враћени су надлежној конзисторији сви списи као беспред-

метни, пошто је исти јеромонах мѣђутим пре-
 минуо. — У предмету олуке саб. одора, да
 је "Српски Митрополијски Гласник" једини
 званични лист у Карловачкој митрополији, да
 другог листа у овој митрополији за то нема,
 и уред тога, што је саб. одбор ову своју
 олуку непосредно саопчио епарх. конзисто-
 ријама знања и управљања ради — решено
 је: остати при пређашњој олуци МЦСавета,
 да МЦСавет наиме не може признати "Срп.
 Мир. Гласник" за званичан лист, све док
 нар. црква сабор у спорузуму са св. архије-
 рејским синодом не уреди питање званичног
 листа, па ће се епарх. конзисторије извести,
 да је "Срп. Сион" што га је на основу од-
 луке св. архијер. синода, основала Цр. Све-
 тост г. патријарх и даље званичан лист за
 духовне односно авт. епископске ствари. Уједно
 је решено изјавити саб. одбору, да се МЦСа-
 вет отрпађује против тога, што је саб. одбор,
 обилазећи МЦСавет, саопчио споменућу своју
 олуку непосредно епарх. конзисторијама. —
 Одбијен је уток црква. опшине у Б. В. про-
 тив нормативне кова. олуке, по којој се први
 сто с јесне стране у женској препасти не
 сме продавати већ се има уступити као по-
 часно место скупштин месног пароха, пошто је
 нападнута олука сумарним путем доведена. —
 Уважен је уток јереја А. Б. на Л. против
 кова. олуке у његовој дисциплинарној ствари
 и дотична је конзисторија упућена, да према
 прописима кова. системе од 1782. год. пра-
 вилну исправу спроведе и сведоке зајуне. —
 Одбијен је уток јереја Љ. К. на К. и потвр-
 ђена је односна кова. олука, којом је исти
 јереј због старости и неспособности стављен у
 стање мира. — Ех одо је разрешена кова.
 олука у предмету обрачуна бив. администра-
 тора у Ч. јереја Г. В. и тамошње црква. оп-
 шине, и конзисторија је упућена, да ову ствар
 уступи на највећу олуку админ. одбора. —
 У предмету утока јереја Ж. Ј. П. из С. про-
 тив кова. олуке, којом је исти јереј разре-
 шен од дужности катихете у срп. вишој девој.
 школи у С., изискала се претходно нападнута
 кова. олука. — Епарх. конзисторија у П.
 упућена је, да у будуће има срати вис. кр.
 зем. влади у З., према односној захтеву ви-
 сококопних прејута, на основу којих је браќ
 коначно разрешен, заједно са млађом о пра-

Извештај

о седници епархијске конзисторије на крајче,
 држане 19. августа (1. септембра) 1903. год
 председништвом Његова Високопреосвештен-
 ства господина епископа Мирона.

Одворен је без примене записник јулске
 седнице. — Узети су на знање дуплиси Ње-
 гова Високопреосвештенства господина епис-
 копа Мишеана Мирона, да је дуплоложено
 свршеног богослова и именовањем личног по-
 моћника протопрејвигерију Кирилу Луку у Н.
 Градици Стевана Букавица 16. и 17. јула

врањено свештенослужити.

Односно именовања јереја Ј. П.
 за пароха и протопрејвигерија у М. — решено
 је одбити све притужбе против иста избора
 односно наименовања, пошто ни пре самог
 тог избора, ни на сам дан избора није учињен
 никакав приговор ни с које стране, а избор
 је мѣђутим правилно текло. — Одбијена је
 мога умировљеног јереја С. Ј. из З. ради
 дозволе свештенослужења и потврђена је од-
 носна кова. олука, којом је исти јереј за-

Вомоћности истих прејута, пошто је односно
 вис. захтев на закону основан. — Одбијени
 су улоци јереја Ј. С. из Ј. и потврђене од-
 носне кова. прејуре, којима је исти јереј од-
 бијен са својим потраживањем са пар. сесије
 у С. П. односно због увреде конзисторији осу-
 ђен на новчану глобу, а уважен је уток истога
 јереја и уништена сјносна кова. олука, ко-
 јом је утешањем због неспиритовног понашања
 у кова. седници осуђен на одлучење од места
 своје службе и епитимију, и конзисторија је
 упућена, да односно тужбу изја претходно
 истоме јереју на изашњење и по том даље по
 пропису поступи. — У предмету утока црква.
 опшине у М. против кова. олуке, којом је
 наређено уклањање спомен-плоча из обновљене
 цркве у М., пошто је један део тамошњих вер-
 них узрјан због тих плоча, — стављен је ван
 крпости сав досадашњи поступак епарх. кон-
 зисторије и дотична црква. општина упућена,
 да од конзисторије изиште претходно дозволу
 за смештање плоча и уједно саопчи величину
 и садржини тих плоча. — У предмету при-
 тужба и пријава М. О. и др., Л. Б. и др.,
 Ј. С. и др., — сви из М. и С. О. из Л.
 против избора односно именовања јереја Ј. П.
 за пароха и протопрејвигерија у М. — решено
 је одбити све притужбе против иста избора
 односно наименовања, пошто ни пре самог
 тог избора, ни на сам дан избора није учињен
 никакав приговор ни с које стране, а избор
 је мѣђутим правилно текло. — Одбијена је
 мога умировљеног јереја С. Ј. из З. ради
 дозволе свештенослужења и потврђена је од-
 носна кова. олука, којом је исти јереј за-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

о. г. за ђакона и презвитера, а благословом Његове Светости преузвишеног господина патријарха Георгија, да је рукопроизвео дана 15. августа о. г. синђела Митрофана Рајића за протосинђела. — Према одредбама кр. земаљске владе наложени су у три случаја накнадни уноси у матице а у два забиљежење о промјени презимена. — Одобрен је нацрт иконостаса за парохијску цркву у Г. Средицама и обавештена црквена општина да добива 1600 К. припомоћи. — Узето је на знање и управљање упуство М. Ц. Савјета, да се празомоћне бракоразводне пресуде имају кр. земаљској влади подносити. — Узете су на знање четири пресуде М. Ц. Савјета, којима су потврђене првостепенне конситоријалне пресуде о коначном разводу брака и обавестиће се односне странке о том, а преписи пресуда кр. земаљској влади поднети. — Стипендисти закладе пок. епископа Никанора Е. Г. обустављена је међутимно стипендија ради слабог владања. — Молба свешт. удове С. Б. препоручена је Саборском Одбору. — Умољена кр. земаљска влада за одредбу накнадног уноса у матице умрлих парохије кусоњске пок. Г. М. — Поводом смрти јеромонаха Емилијана Бабића, исписан стечај на мјестног парохијског помоћника у Вођину са роком до 1/14. октобра о. г. — Узети су на знање записници о предаји протопрезвитерског и парохијског звања вођинског новоименованом окр. протопрезвитеру Атанасију Зорчићу, — Потврђен је избор Лазара Богдановића пароха осечког за окр. протопрезвитера и пароха у Пакрацу, а утоци против избора тога одбијени. — Узет је на знање извештај повјеренства за полагање стечајног испита да је кандидат Ђ. О. испит положио са довољним успјехом. — Пожурени су многи свештеници да поднесу тједнике о катихизацији. — Узети су на знање презид. подијељени допусти неким свештеницима у сврху лијечења и издана наредба, да се допусти имају путем протопрезвитерских звања молити инструисаним молбеницама. — Одређени су избори пароха у Кусоњима и Г. Мисоцу и изборима припуштени сви кандидати — Препоручене су 42 молбенице свештеника, свешт. удовица и сирочади за земаљску припомоћ. — Дозвољено удови К. Н. из Брода, римокатоличке вјере, да може поред свога супруга на православном гробљу

бити погребена. — Препоручено је више молбеница Саборском Одбору за припомоћ. — Препоручено кр. земаљској влади молба црквене општине у Броду за намештење учитеља вјешта појању на тамошњој опћој пучкој школи. — У брачним парницама донесено је шест пресуда, две на развод а четири на одржање брака.

НЕЗВАНИЧНО.

Слаб напредак богословске нам књиге.
Посвећено високопречасном Митрополијско-Црквеном Савету.

Наша књига у опће врло слабо пролази данашњим даном. Прохујала су већ давно она времена, када се наши „љубитељи чтењија“ просто отимали да се претплате на нову књигу, или да је бар касније набаве. Наши књижевници сада већ посве узалуд позивају на претплату, обричући чак и „штампање имена претплатника“. — Нико ту просто ни главе не осврће, ко даје какву књигу у штампу и каква ли ће књига dospети у наш народ.

Једна непојмљива индоленција у томе погледу на све стране. Интелигентнији слојеви расплињили се у несретној страначкој зајевници, трзавици и борби, а остали писмени слојеви наши задовољавају се којекваким крајцарашким новинама.

Но што нам овде још понајгрђе упада у очи, то је та немила појава, да су том струјом застранили већ и свештеници и калуђери наши. Шта више, један препродавац „Матичиних“ књига јавно је одговорио на дотична најновија питања „Матичина“: „Зашто се у нас књига слабо шири и како би се томе помоћи дало“ — да баш свештеник и калуђер наш још понајмање пазари на књижарскоме тргу.

Кобна реч по наше свештенство и калуђерство, кобна по нашу књигу у опће, а кобна нарочито по нашу књигу богословску.

Жалосно је то, да смо до тога могли dospети, да се за наше свештенство обожјега реда може чак и јавно рећи, да оно нерадо купује књиге, да му дакле ни на крај памети није да приања око свога

културнога унапређења, да га т. ј. ни бриге није, да се, култивисањем развоја знанственога свога видокруга, усавршава и у самој својој духовној делатности.

А жалосно је то и по књигу нам у опће, да трговац с њоме узаман куца на свештеникова врата и на калуђерску ћелију — она му се не отварају, ил ако му се отвори, рећи ће му се: „тхја, ето како је то, нема се новаца“; или: „видите, ја сам, по несрећи, толико оптерећен послом, да просто не доспевам ни да мислим о набављању и читању књига“; или: „ја имам толико бриге око орања и копања, као и око неговања ситне ми дечице, да би просто штета била траћити и на којечије такозване умне производе ово мало крвава прихода.“

Но још је жалоснија ова једна појава, кад је применемо на нашу, специјално богословску књигу. Растуривач т. зв. световних књига још може закуцати и на врата трговца ил занатлије па и просвећенијега ратара у суседству, и он ће туда по свој прилици и продати једну или другу књигу. — Али шта ће он чинити, ако га баш свештеници и калуђери одбију са чисто богословском књигом? Куда ће се он тада окренути? Кома ли ће другом и моћи понудити стручну какву богословску књигу? Не ће ли тада така књига, па ма она и Бог вас пита како ваљана и корисна била, допасти мољаца и прашине по таванима и ормановима?

Но застанимо још и који часак више при овој прежалосној и, одиста неутешној појави. Сетимо се још и самога писца несретне стручно богословске књиге. Пробавио је толико времена по једној или више већих библиотека, претнуо је преко руке многе изворе, док је своју тему што темељније проучио, док је свој материјал прикупио и средио, и онда је још бдио и капао над својим послом недељама, месецима, па ваљда и коју годину, а најзад је — махом је сиромашак и наш богословски књижевник — покупио своју мучну заштеду, те је књигу своју и штампи предао.

Но ево невоље! И он, богословски писац узалуд предаје своје књиге препродавцима, ови не могу да их продаду свештенству

и калуђерима, јер они књиге, као што чусмо, не читају и не купују. Па заман, доцније, апелује и преко новина и писмима на своју браћу у Христу — они и не хају за то, нити би и од њега самога да прекупе работе му мукотрпне!

И шта онда бива временом с тим, па махом и са свимз нашим богословским писцима и књижевницима редом? — На ово презначајно питање ево краткога одговора: угушиће у себе књижевничку амбицију, положиће своје перо у запећак, и не ће му више ни на ум падати, да производи оно што не може да прода — не ће он више никада писати богословских књига!

Но када тако мора да учини један, па други, трећи, те и сви наши богословски писци и књижевници од реда — питамо се сада: чему ли се ми ту онда можемо надати од развоја наше богословске књиге у спће? — Ничему! Под притиском горњег факта у нас о томе развоју не може бити ни разговора!

Па зар при томе штетноме факту и да застанемо, да се с тиме задовољимо, и да томе не потражимо лека? — Не тако, ни за живу главу! Јер застој и пропаст наше богословске књиге повлачи за собом неминовно и застој и парлог у интелектуалном и научном унапређењу и уствршавању нашега свештенства обојега реда. А то у нас ничија савест не би требала да мирно поднесе.

Па шта да се дакле ради? Шта ћемо ми, када ни свештеник наш, нити калуђер, просто не ће да купују књиге у опће, па богме ни специјалне богословске књиге? И ко би њих и могао приволети на то, да доносе новчаних жртава на олтар књиге у опће, а специјално и на жртвеник за развој и процват књиге богословске?

Ништа лакше од тога! Свештеник и калуђери заузимају тако преважно и презначајно место у црквено-народноме животу, а и иначе је позив и служба њихова тако света и сјајна, — да су они просто дужни старати се и трудити се и на даље око свога интелектуалнога и научнога унапређења и усавршавања. Та, Боже мој, када је државник просто дужан и присиљен

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

да се бочи око политике и да сваку њену финансијску бодру прати; када учитељ мора да се разабера о напретку своје струке; када и занатлија и ратар, ако нису ради да поспрну у пословању своме, морају да беру бригу и о свакој новијој појави у области њихове делатности; и када сваки сталеж од реда мора упоредо да корача са васколиким развојем и напретком на дотичноме попришту — зар ту онда само наш свештеник и калуђер да тврдокорно застане при зачетцима свога знања, на почетку стазе, задовољавајући се зар једино оним, што је, и како је, као богословац у богословији научио и попримао?!

И ако, и када дакле наш свештеник и калуђер баш никако не ће да од своје рођене воље приања око набављања и проучавања новијих, бар богословских нам књига, те тиме се и њихов умни видокруг из дана у дан рапидно скучава, а и књига нам богословска већ у зачетку и повоју пропада — зар ту онда да није просто дужност надлежних, претностављених, и за то позваних власти, да у сврху умнога и научнога унапређења нашега свештенства, као и у сврху развоја богословске нам књиге, када већ мора, и строжије, присилне мере и средства употреби?!

Нека би дакле, по нашем мишљењу, сам впреч. Митрополијско-Црквени Савет узео ову ствар у своје руке, те да донесе статут, по коме би писци и књижевници богословски своја дела њему подносили на оцену, те да се онда, за то сходна и достојна дела подручноме свештенству, на ваљада, у споразуму са Саборским Одбором, и књижницама црквених општина, уз поузеће дотичне цене, *званично до-стављају*.

Јер је то заиста једини још начин у нас, да се и свештенству и калуђерству даје ма и сама богословска књига у руке; а и једино средство, да се наша богословска књига спасе од пропасти у повоју и да јој се развој обезбеди.

Др. Владе Лукић

Предлог

српских архијереја од 1851. о уређењу српске православне цркве.*

Превод

Васе Николајевића.

Пошто је усиљеним трудом преузвишена влада Његовог Величанства народима Австрије, помоћу Свемогућег, повратила мир и завела законити поредак; благоизволело је Његово Величанство, наш премилостиви Цар, свој превишњи поглед бацити и на источну цркву, која се у крилу великог царства налази, и на њене многобројне, престолу верне и одане следбенике, изразивши жељу, да поправи и њихово стање ради опћег добра, те да их учини учесницима у слободи вероисповедања, подареној свима вероисповедима.

Висока влада Њег. Величанства држала је, да ће ову превишњу замисао најбоље извести тиме, ако сакупи епископе те цркве у престоницу и дозволи им саветовање о побољшању у унутарњим установама црквеним, а нарочито о вишем образовању и обезбеђењу издржања црквених органа, уз сходне предлоге о том. Искупљени Епископи у поштовању ове благодатне намере Њег. Величанства, с највећом захвалношћу, нису пропустили, да, — сабравши све силе своје, с помоћу Оног, чија моћ и у слабима се врши, — одговоре овој превишњој жељи. Но ипак не смеју Епископи сметнути с ума, да је основа, на којој они своје дело граде, разноврсна, док високи патент од 4. Марта 1849. односи се једино на Епископије у Буковини и Далмацији, а за све остале Епископије вреде у поступку верски закони краљевине Угарске; зато ће се и наши предлози навештени нам од вис. Министарства у програму од 15. Окт. пр. год., према томе морати базирати на обим овим основама.

Одмах у почетку нашег већања истакнут је предлог, да треба да будемо на чисто с високом владом у погледу правога назива наше св. цркве, и да је умолимо, да нашу цркву у будуће у свима исправама и владиним исправама назива, и дозволи називати, њеним правим, позитивним именом, које би потпуно служило као израз њеном бићу. Назив „*грчко*

* Види бр. 15. чланак: „Скуп источно-православних архијереја у Бечу 1850/1.“

„несједињена црква“, који потиче из доба прве половине прошлога века, и који се у самој Австрији, непознат будући, никако не употребљава, а уз то је још и нашој св. цркви против њене воље наметнут, тај назив као негативан, никако не означаје позитивни њезин карактер, те и захтеву логичне дефиниције, по којој се биће исте (цркве) мора истаћи, како би се истоветност њена — за разлику од осталих хришћ. црква — несумњиво утврдила, не одговара ни најмање, јер 1), реч „griechisch“ (грчка) означава националност, те према томе мање изражава битност наше цркве, јер је њезин Основаоц, коме је намера била да оснује не какву националну цркву за ову или ону народност, него цркву за читав род људски, таку и основао. Други васељенски цариградски црквени Сабор је утврдио дефиницију за исту цркву назвавши је: „једна, света, саборна (католичка) апостолска“ црква, што пружа неопорив доказ, да се она не сме никако називати ни „грчка“ ни „римска“, ни инако другчије: 2.), што придев „несједињена“ изражава нешто неодређено, негативно, а никако позитивно, као што то изискује свака логична и разложна дефиниција; те да би се сазнало с ким она није сједињена, морали би све хришћанске цркве, све вере и светске секте изређати, па ипак не би дошли до позитивног назива, који би потпуно изражавао биће ове цркве.

Још у најстаријем добу свете, саборне и апостолске цркве, када се она раширила по свему тада познатој свету, уобичајило се било, делити једну, свету, саборну и апостолску цркву у две велике половине, — по свој прилици по угледу на деобу римског царства у две половине, — те је једна половина називана источном (orientalis), а друга западном црквом (occidentalis ecclesia).

Пошто је источна (саборна) католичка црква, — коју ми са свима нашој хришћанској управи повереним једноверцима исповедамо, — при свима догмама, предањима и учењу св. апостола и осталих светих отаца првих векова, као и у ошће у свему што спада у биће саборне цркве, стално и непромењиво све до данашњег дана остала, то јој у првом реду припада епитет: „православна“ (orthodox).

Употреба досадањег, једино у австријској монархији нашој цркви придатог и једино овде познатог имена: „грчко несједињена“, имала

би с тога у будуће, као неприкладна и нелогична престати, те место тога, овој цркви одговарајући и за њено биће потпуно изразиви назив, у употребу примити: „orthodox, katholische-orientalische Kirche in den k. k. österreichischen Staaten,“ „православна, саборна, источна црква во ц. кр. Австријских државах; Дрвптркврднчнчоса соворннчваскз Кнсернчк а ресернчтвншн л к. к. статсрнчл австрнчн — orthodoxa catholica orientalis Ecclesia in Imperio austriaca.“

Православна, саборна, источна црква у австријској монархији сада се састоји из свију дијецеза, које се овде налазе, наиме из: Арадске, Бачке, Буковинске, Далматинске, Карлштадске, Будимске, Пакрачке, Сремске, Ердељске, Темшварске и Вршачке, које све заједничким учењем и хришћанском љубављу истинито спојене и сједињене, сачињавају једно црквено тело у опсеру Аустрије.

Као део (грану) велике, саборне, источне цркве, одржава православну, саборну и источну цркву у Аустрији њена посебна синодална уредба, те се тим њен положај као јединственог тела према појединим дијецезама (Diöcesan-Kirchen) — и оних међу собом — као и управе појединих дијецеза, једино у духу (смислу) ове уредбе установљава.

А.

О одношају правосл. саборне источне цркве у Аустрији према држави.

Црква је Христова божанствена установа, у којој се одгаја човечанство по наредби Божјој у хришћанској вери и животу за царство Божје. Она је спојена с човечанством и доноси свима људима без разлике народности по својој моћи и снази спасење и благослов, а њен је основ откровено слово Божје, које се садржи у св. писму и на њему основаном предању. То слово Божје мора она по науци Христовој да усади у срца верних и учврсти тако, да доноси зрео плод стотруко.

Овом црквом управља и њу чува сама невидљива глава њена Исус Христос, чија је реч и наука тврдо крмило, којим Он доводи брод спасења, што га је сам саградио, у пристаниште вечног живота. И то чврсто крмило предао је Господ апостолима и њиховим последовацима-епископима у руке, да воде тај њима поверени брод заједнички, снажно и неуморно кроз бесне валове и опасно стење у приста-

ниште вечности, да га могу божанственом Творцу његовом добро сачуван повратити.

Ну, црква је заједница људи, који су уједно и грађани државе, чија је власт као и она св. цркве од Бога. Циљ је државе благостање свију њених грађана. Црква и држава морају се различито дотичати у свом делокругу; обе власти иду за тим, да постигну сврхе, које не само једна другој сметају, но једна другу потпомаже, ако се само за постигнуће те сврхе употребе таква средства, која су ваљана и која својој природи одговарају. Прави и сигурни систем њихових узајамних одношаја лежи у томе, да се црква и држава међусобно потпомажу у свом слободном и законом уређеном деловању, да тако не господари држава над црквом, нити је остави без заштите своје и лиши права њених. Као што је држава овлаштена, управо дужна, да чува и унапређује црквене установе, као најбоље средство за унапређење државних интереса, а да при томе црквену власт ни најмање не окрњи и не повреди, тако и црква потпомаже државне циљеве, а да их својим природним средствима одређује. Обе су дакле власти у свом делокругу самосталне, и по томе је црква у вршењу својих природних права независно друштво. Наша св. црква, која између свију осталих повлачи облик управе своје из давне прошлости и рад свој покреће, и која је у свом унутарњем и спољашњем уређењу у току хришћанске ере најмањих промена претрпела, свагда се држала тога система, не губећи никад из вида речи свога божанственог Оснивача: „подајте цару царско, а Богу божије.“

Својим слободнијим епископалним системом подноси она сваки државни облик, јер уступа увек државном Поглавару врховни надзор и признаје у њему своју заштиту и јаки ослонац. Али суштина цркве, њена унутрашњост, њено уређење и њена управа не спада у опсег владарев и његове владе, но искључиво и ли у сферу црквене јерархије.

Епископи дакле имају да уређују само унутарње ствари цркве по начелима, која су прописали свети оци, да врше и бдују непрестано, да се чистота науке њихове потпуно одржи. Само они имају да решавају сумње и мњења, кад се иста појаве у свом заједничком саветовању, и да их зрело просуђеним закључцима примењују на постојеће црквене законе

и установе. Исто тако морају само епископи устати против сваког унутарњег сметања у цркви, а уједно непрестано бринути се за њен процват, њено утврђење и њено више изображење.

Православна саборна источна црква је по својој суштини самостална и у управи и старању за своје унутарње ствари независна је од државне власти, док се на против њена спољашња страна не сме извући испод уплива државе тим мање, што она само тада с пуним правом може тражити заштиту и потпору њену (државе). Какви предмети припадају овој или оној страни, то је врло важно питање, на које ћемо се потрудити, да одговоримо овако:

I. У унутрашње ствари цркве, које црквена власт самостално врши, спадају:

а., Веронаука, надзор над чистотом догмата, као и књига одређених за верску наставу свештенства, народа и школске омладине, као и свих црквених књига.

б., Облик и одређење богослужбених обреда и свечаности по месту, времену и броју.

в., Свештеничка звања.

г., Црквена дисциплина.

д., Религиозна настава будућих свештеничких кандидата (богословски завод, њихова управа и надзор), народа и школске омладине.

е., Испит и рукополагање служитеља св. олтара и попуњавање црквене службе.

ж., Попуњавање упражњених дијецеза, привремено.

з., Поделење виших црквених достојанства, постављање протопрезвитера, пароха, манастирских настојатеља, професора богословије и других вероучитеља као и осталих црквених служитеља.

и., Надзор над манастирима, њихове дисциплине и примање у калуђерство.

ј., Проглашење за свеце благопокојних побожних хришћана.

к., Поступак са моштима светитеља, освећеним сасудима за богослужење одређеним, зданијама и местом.

л., Освећење за богослужење нужних утвари, здања и места.

м., Вршење судства у чисто духовним стварима савести, или вршење верских и црквених дужности по догматичким књигама, синодалним правилима и на њима основаном уставу.

н., Вршење истог духовног судства и на световњацима.

о., Установљење празника и њихово празновање.

п., Одређење свечаних дана.

р., Одређење ношње и пажња на пристојност свештенства.

с., Брачни закони у колико се не тичу грађанског уговора, расуђивање и пресуђивање у брачним стварима.

т., Просуђивање о ваљаности св. тајана.

у., Примања у крило црквене заједнице и деловање против обраћавања (у веру).

Закључци и одлуке, које је црквена власт у свом самосталном делокругу донела, имају обвезну моћ и правоваљаност. Они су обвезни за целу црквену заједницу или учеснике, и за извршење истих, у случају да црквена средства нису довољна, и сама државна власт своју помоћ и потпору не ће одрећи, јер иначе не би постигла црква свој циљ, који јако упливише на главни циљ државе. Наставиће се.

О

међусобном званичењу наших највиших автономних власти.

Д. Р.

Како већине наших народно-црквених сабора овамо од 1871., који се бавише законодавним радом, већином беху састављене из слепих партизана владајућих струја, без икаквог обзира на нужну квалификацију за такав рад, и пошто се важне ствари, о којима се требало добро промислити, доносише у њима на брзу руку, — које беху скрпљене и скупљене с брда-дола, без икакве везе с другим уредбама —; није се могло ништа друго ни очекивати, до ли да ће њихов рад бити површан и погрешан, који ће пре произвести збрку, неред и свађу, него ли ред и мир.

О истинитости ове наше тврдње, на жалост, могао се сваки мисаони пратилац наших јавних ствари уверити, пошто овамо од 1869. т. ј. од ступања у живот рескрипта од 10. Авг. 1868., и сувише имађаше прилике да се увери о много чему, чега није морало бити, да су наши сабори

мало лакше радили, а више мислили о јединим уредбама, што их мислише донети и што их донесоше.

Слободно се може рећи, да нема ни једне уредбе, што их наши сабори донесоше, не у целини савршене — што у осталом не може ни бити —, него у којој нема преко половине § §. и чланака, који се дају и овако и овако тумачити, који не стоје у складу ни са самим дотичним уређењем, а да и не говоримо са другим уређењима, због чега се тако често и догађају сукоби између сâмих наших виших и нижих власти, од којих једне тумаче и изводе за себе ова и она права и овако их тумаче, а друге опет тумаче их са свим супротно, и траже спорна права за себе.

Уз то кад се помисли, да код нас и на црквено-просветно-народном пољу, владају искључиво политични обзираи, ил боље рећи страначки и лични, пошто код нас у строгом смислу речи и нема политичних странака, и ако их тобоже на папиру имамо три; не треба се ни мало чудити, што се тако често долази до сукоба између једног тела, у ком је већина једне странке, и другог у ком је друге странке. А још мање, што се до њих долази и због најмањих ситница, а често и без икаквог повода и узрока.

А да *то* не води миру и реду, него да производи само трзавице, из којих на жалост никад и не излазимо; то је бар јасно, и то нам не може нико оспорити.

У последњем заседању митрополијско-црквеног савета, као што се види из извештаја ког напред доносимо, дошло је опет до сукоба између њега и саборског одбора, а дошло је с тога, што је саборски одбор присвојио себи то право, да он непосредно званичи са конзисторијама.

Познато је, да је саборски одбор без одобрења сабора, покренуо од 1. Јануара о. г. „Српски митрополијски гласник“, прогласивши га за *једини* званични орган за народно-црквене автономне послове.

Митрополијско-црквени савет је закључио, да он не признаје исти лист и за свој орган, него да он признаје за свој орган „Српски Сион“, т. ј. да остаје при

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

свом закључку од 1891. кад је покренут исти лист.

Како је саборски одбор обилазавши митрополијско-црквени савет, непосредно известио конзисторије, да је „Српски митрополијски гласник“, једини званичан орган за народно-црквено-автономне послове, позвавши их, да у њега шиљу извештаја о својим седницама и у њега своје огласе дају; то се митрополијско црквени савет оградио против тог поступка саборског одбора.

И тако је Богу хвала, без икакве нужде створен нов сукоб између та два наша највиша автономна тела, до кога није морало доћи, да је било иоле добре воље код саборског одбора.

Саборском одбору — данашњем — од првог дана, био је „Српски Сион“ трн у оку, што је заиста непојмљиво, кад се узме у обзир да су баш радикали — па и сами неки чланови саборског одбора — пређашњег његовог уредника на силу Бога протурили за пославику и пустили у сабор.

И кад они имадоше тако мишљење о „Српском сиону“, не треба се ни мало чудити, покретању „Српског митрополијског гласника“, којим мислише не само утући „Српски сион“, него подједно ухљебити једног свог партизана.

Само његово покретање не може им се још толико ни замерити, за које ће имати идућем сабору одговарати, како га смедоше на трошак народних фондова издавати без закључка саборског, ал им се мора замерити његово наметање за званични орган митрополијско црквеном и народно-школском савету, поред свег тога, што га ни један ни други не хтедоше признати за свој орган.

Како код нас у нашим уређењима као што рекосмо нема нужне јасности и одређености, није ни мало чудо, што нема спомена о међусобном одношају између наших највиших власти, због чега се и дагађају међу њима сукоби — а особито овамо од „мајског сабора“ —.

Због неодређености у самим уредбама, саборски одбор сматра себе за највишу контролну и административну власт, који као такав има право контроле и наређи-

вања и над митрополијско-црквеним и народно-школским саветом, што му опет они не признају и сматрају себе за координираног му.

А где су тако супротна мишљења; ту је сукоб неизбежан.

Кад је данашњи саборски одбор самостално могао покренути „Српски митрополијски гласник“ и то на трошак народних фондова; за што онда замера и не признаје синоду право, да он може покренути „Српски сион“, односно пређашњем саборском одбору, митрополијско-црквеном и народно школском савету, који га признаше и за свој орган? У привременом уређењу митрополијско-црквеног савета од 1871. нема спомена о одговорности његовој. А по привременом уређењу народно-школског савета (чл. XIX.) од 1871., одговоран је он за свој рад народно-црквеном сабору, а тако исто одговоран му је и по школској уредби од 1872. (§. 143).

Кад је по привременом уређењу епархија од 1871. (чл. XL.) и конзисторија одговора сабору, изузимајући судску струку, но и за ову је одговорна у погледу тачног отпављања дужности своје, аналогно томе, могао би и митрополијско-црквени савет само њему бити одговоран.

Истина, по § 22. саборског устројства од 1875. у делокруг саборског одбора снадало би и да контролише органе, који су уредбама установљени, у које би спадао и митрополијско-црквени савет, пошто је и он уредбом установљен. Али пошто је „мајски сабор“ за љубав Вршца ставио иста наређења ван крепости, закључивши, да су такви органи одговорни сабору; јасно је, да саборски одбор не може имати контролног права ни над митрополијско-црквеним саветом.

Уз то, кад се узме, да и ако нема у нашим уређењима позитивног наређења о међусобном одношају и званичењу између појединих наших автономних власти, да се које по њиховим наређењима, које по многотишњем обичају и пракси, како поједине странке преко своје првостепене надлежне власти имају обраћати својој другостепеној власти, и обратно да ове преко првостепене извештавају странке о својим ре-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

шењима, а тако исто да другостепене власти преко другостепених власти извештавају подручне јој првостепене власти о својим решењима спадајућим у његов делокруг; јасно је, да саборски одбор није имао права, да непосредно позива конзисторије да имају поступати по његовом закључку у погледу „Српског митрополијског гласника“, и то у толико пре, што је претпостављена њихова власт већ одбила исти његов закључак.

Такав се поступак саборског одбора не може никако назвати коректним. Виша власт треба да претходи нижим примером, а не да јој даје примера, да и она пође њеним трагом, па да и сама не респектује наредбе своје претпостављене власти.

С тога сваки истинити пријатељ наше аутономије и реда, мора осудити поменути поступак саборског одбора, који је и њиме показао и доказао да се не може узвисити, и отрести проклетог партизанства.

Ако исти држи, да он нема пречег и племенитијег посла и задатка, него да својим закључцима изазива трзавице и трвења; онда је зло и наопако.

Онда наши „пријатељи“, не треба ништа друго да раде, него да скрштеним рукама посматрају наше пропадање.

Крајње је време, да се започне друкчије радити.

Писма

Јосифа од Путника, владике пакрачког,
Стефану Станковићу, архимандриту ораховичком.

Прилог за новију историју црквену карловачке митрополије.

Приопштио

Д. Р.

(Наставак.)

10.

Љубезни!

Стараше, не приемиши от мене давно никаковаго писанија, да не бољезнују. Правда јако Август во Славонији за мене често опасен бје, благодарение обаче Богу, нигда в тјеље здравији не бих, јакоже ниње, бољезнују обаче душеју.

Јегда по совершенију дјел наших в Карловцује сјемо возвратихсја, по желанију АЕпископа на Темишвар идох, идјеже мене сиром Бранковић и оба асистента ождаша. Приспјевшу мње тамо, Видак человек иначе АЕпископов, јемуже он все и неограничено повјереније дарова, воприси мја на једину: Једа ли Господин во Виену отиде?, на које ја јему рерох: ни. Он, зашто за име Божије не оде, објешчао ми је твердо, јегда јему бившу ми тамо повјествовах, како негодно о нем и велики и мали глагољут, и все биваеје хладности, и аки небреженију по скудостију восписујут, повјествјущче, како Ненадовић, како Видак во опасности по 6 и више мјесецеј во Виену пробавил. Ја, није за ниње потребе да идет *mutata enim facies rerum*, и надежда је, да ће скоро утјешителна резолуција изићи. Он, не ће ли Бог дати да доживим, и вас овде а Бранковића у Вршцу видим. Ја, дошло президиално писание от графа Белегарда да АЕпископ нужднаја учредити ради администрације и допoлненија епископов, учињено убо совокупно предложение, и ако до конца Јунија никаково не сљедуе решение, тогда АЕпископ иде у Беч, и ако мене не поведе, даће ми верховно надзирание над Епархијама банатскимма.

Ово је био наш разговор, а ниње бездјелник из Темишвара пише АЕпископу, да сам ја све тајне наше карловачке Видаку открио, Видак же проти Темишварском (кога он всегда за лукава и немирна човека држи, и никогда с ним обрашчавао се није), сеј же Кенгелцу, и тако ови бездјелници могу с новими денунцијајама все наше дјело осуетити.

АЕпископ по своему обичају, не испитуја далше дјело, пише ми писмо, које ти овде прилажем. Ја аки изван себе, дам на прочитание Видаку, здје масу окончајушчему, мало га шлаг не удари и три дана к себи доћи не могиј, склопи руке и са сузама рече: једа ли сам ја то от Господина дочекао, да ме за такова човека држи, кому он за 30 полни година неограничено повјерение даровао, и за поштена човека познавао. То је господине и за вас и за мене тешко и скорбно. Он АЕпископу пише и јави цјели наш дишпут, ја такођер пишем разјарен и оскорблен оно что овде такођер придаем. АЕпископ ни мени ни Видаку не писа кромје официозних писанији ништа. АЕпископ во Виену отшедши, повјерио

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ми је у лепом писанију верховног банатских Епархији правление, ја сам му у Беч двократ писао, писао би и више, да се није 20. Јулија или који дан касније вратио, но он хотја да је видио и искусил, да от онога чега се плашио, ни једина јота није се случила нити кто бригу за наш сабор карловачки имао, опет није ме ни јединога писанија удостоио.

Ја га љубим, високопочитуем до гроба, а он нека дјела како зна и како хоће, увјерен сам обаче, да сам ја, негли и сирома Бранковић у гретешкој цркви безвремено лежашчи мајстерштук његовог воспитанија, и њега, нити је, нити ће кто болше прославити, нежели ја. Јер и сам Господ Бог дивен јест во свјатих своих, тако и он со Епископи и архимандрити својими. Ја сам дуго с Видаком разсужлавао, кто би тој *Impostor* бити могао, и на конец почели смо сумњати, да није Бранковић који Видаку није добар био, што либо без злог намјеренија АЕпископу казао. Ја пишем полн огорченија и скорби Бранковићу, и вопрошавам га, да није се што от него промчило, и ако је, питам га какво је ту намјерение имао, развје Видака у немилост довести, а мене с АЕпископом свадити. Бранковић тогда опасно болан, пошље то писмо АЕпископу, АЕпископ, како ми Бенички пише, тако се разјарио, и викао, да га јешче у онаковом состојанију видио није. Ево невоље. Буди како му драго, искушавали то (а бивали *per fatum*, или је темперамент не знам) да г. АЕпископ најбоље своје људе, највеће своје љубимце, при вечери живота своего от себе отринава. Скорбное и жалостно, ја то равнодушне у полној мјери опчушчавам, но што могу развје уздисати и незаслуженују судбу трпељиво сносити. Силом ништа.

Не само Несторовић, но читав се свет чуди, да је бачког Епископа, а не мене со собоју повео. Ја опет кажем да је мудро урадио, јер сам ја овде в смотренији ови епархија нуждан био, а горе не би ништа свршио, као што и они у једној от $\frac{1}{4}$ сата трајушчеј аудиенцији безсумњено много, а јешче менше све совершили нису. Читав план није добар био. Подобаше предварителње испитати дати кога *Imperator* во Виену будет, и хошчет ли во дворје своем бавитисја.

АЕпископ приспје 6. во Виену и једва 17. аудиенцију получи. Во утри дењ *Imperator* отиде (даље нема).

(Ово је писмо примио Станковић у Пакрацу 30. Августа 1824.).

11.

Љубезни!

Ми смо овамо 5. дењ сретно приспјели и мажарску собрану нашли. Нигда не би се на- дао, да ћу толике познате овде наћи, и онима је дивно, којима клер наш није познат, а и самим епископом римским, који се со мноју екселенцијаши и магнати феишпани рукују и љубе. Палатин весма милостиво нас примио, и дополненија ради Епископов много сам говорио, и Бранковића смрт чувствовао. АЕпископ о теби прие с Палатином превосходно говорио, сказавше, да Бранковића само ти замењаваш, и да от свију представлени за Епископате, ти си најизраднији. Како је мени било ово слушати, чувствуј сам, и како тронут к тому, када запита Палатин, гди си, онда АЕпископ рече: *in Pakrac Administrator und Zögling dieses Herrn Bischofs*. Ми на љепом мјесту квартир имамо. От АЕпископа неразручни и како ме нема, таки курири лете, јер сам у другом штоку горе. Сутра је *Finzug Imperatora* по овом реду, како овај директориум описуе. Страшне параде. Али кола, коњи, одело момков, није магнатско, но управ царско. 25. биће *coronatio*. Марковић и Јанковић нису се могли от мене растати, но твој аменет јешче предао није, јер све се визите праве и примају. Страшно неуредан живот. Свега доста, но стеница по највише. Хоћеш ли који пар фајте ради, да ти пошљем. Чапловић те љубезно поздравља, он је повседневни. Буди здрав.

У Пожуну 16. Септемврија п. н. 1825.

Путник с. р.

12.

Љубезни Стефане!

По истеченији 14 днеј, отиде паки Г. АЕпископ на аудиенцију, и предаде императору мноју написани *Memorial*, в којем увјешчае императора, да акта *comissionalna* Арадскија Епархији, јединствење Епископа Арадског, и тогда, и во оно времја живушче Банатске Епископе касајутеја, сљедователно, да у никаквом сојузу с пројектирати *Individua* за доп- полнение Епископатов представленија не стојат. Того ради да њест нужда ни потреба, рјешение онога дебелого актов *corpura* ожидавати,

које наименованију Епископов могло би поне годишње времја отјати. Император сеј меморијал благоволително прими, јакоже и втори, в којем за допунити Далматинску Епархију Individua њека представи, между којима и архимандрит Рајачић, и колико се из цареви речи закључити могло, ако кога тамо наименуе, то ће он бити, јер га и познае и како каже, да га и гувернер Томашић и жели и ишче.

Около 10 час пустише и мене императору, милостиво и весело ме примио. Намјерение моје било, показати се и дозволение искати, раније кући отходити Начах убо: *Euere Majästet in ganz Banat ist gegenwärtig kein Bischof, so in der Arader und Sirmier Diaeces, ich bin unten weit nothwendiger als hier, bitte um die allergnädigste Erlaubniss früher nach Hause gehen zu dürfen.*

Но он мислећи, да ја опет мое премјешчение ургирам, како изрекох *in ganz Banat ist gegenwärtig kein Bischof* а он упале у реч моју и рече: *das weis ich darum werde ich sie nach Temesvar übersetzen.*

Чувши обаче прочитаја, рече ми: *mir ist lieb wenn Sie auch länger hier bleiben, wenn Sie aber wissen, dass Sie unten nothwendiger sind, als hier, so habe ich keinen Anstand, dass Sie auh früher hinunter gehen.* На сие ја поклонивсја, напоменух и за моје премјешчение, и он веселим взором отвјетствова ми: *zweifeln Sie an ihre Übersetzung nicht, sondern Sie werden eine Diaeces auch weiter unten administriren müssen.* Абие на сие поклонивсја, начах изилазити, и једга уже при дверех бих, смејући се рече ми: *lebens und bleibens Gsund terweil.*

Сада видићемо, што ће сљедовати. Г. АЕпископ и сам мисли, да ће моје премјешчение скорије, нежели прочиј Епископов сљедовати, јер моливши императора и у овој аудијенцији, да ме у Темишвар *quasi in Centro* метне, рекао му што и мени у првој аудијенцији: *ja, ja, es kann ihm nicht fehlen, ich werde ihn nächstens übersetzen.*

Мажари не диети бјеснујутсја, и начаша уже *Gravamina regni* предлагати, между којима први *acta et facta illegalia Comissarios Reginorum*, и без диете опредјелена у сребру контрибуција. И овај сјасет вредно је једанпут видити, међу статуси највише и најљепше говоре *Gömeriensis Mariasy* Феишпан, *Plathy, Nagy Pal, Dezsöfy*, а од процерес Цираки, *Illéshazy, Baro Dezsöfy*,

Klobusinsky, и *Baro Medjansky*. Овај последни јесте купно и велики литерат. Палатин весма лепо и невјеројатно течно латински говори.

От епископа говори Вурум, велико Варадски, но мало га внимају, и би га с шушкањем и лупањем сабаља утишали, да се Палатин није заузео, говорећи: *Domini Auditores singulum loquentem franquille exaudiant, secus Dominus Ianitorum Regalium magister suo officio defungetur, et Salam evacuabit* т. ј. сербски истерати на поље.

Лепо говори Веспримски Копачи и Ердељски баро *Sepesy*, а других до 25 числом, јешче глас чули нисмо.

Величајша царице радост, обрати се у жалост, вчерашни курир принесе вјест, о смрти краља Баварскога. У вече био у реселшафту, около 11 сати легао здрав-читав спавати, а у јутру када камердинер у обично време да га буди, нашао га мертва хладна. Се човек!

Ја до 4 или 5 дана враћам се у Арад, из многи узрока, но највећи, да против вершачког павијана дану ружну тужбу *investigiram*, да некако то претпјатствијем будет наименованију и прочиј невиних. Видиш убо, да сам ја све и једнако Киринејски, а брат Бачки сједи у врућој соби и чита новине, а ја овде зебем као диавол, и лупам се от једног краја Мажарске до другога.

Рећићеш, како лепо време, зашто за Бога не дојдoste у Пакрац? За то, јер се надам моме премјешченију. Када то дође, мораћу свакојако доћи да Епархију предам, и моје ствари у ред метнем и расположим, дакле зашто да двапут идем, када код вас никако зимовати не би могао.

Зато за сада опрости, али на пролеће ако не пређе цјело. Буди здрав.

У Пожуну 18. Октоврија п. в. 1825.

Путник с. р.

13.

Љубезни сине!

— — — — —
Да је Мушицки от када је фантаста био, то сви знамо, и зато не може се г. Видак, Космановић и прочи јего знанци доволно начудити, како Г. АЕпископ знајушчи човека, могао на администрацију Епархије послати, који није у состојанију био дом једин, и самога себе управљати. Да Г. није Бранковића

и Беничког послушао, него оно дјелао, што је намислио, ето среће. Сада је све касно, но опет има Господин доволну сатисфакцију, јер једга Император нача Мушичког от добре стране описивати, рече му, да тога човека сви хвале и превозносе, он сам једин њега за онаго не држи, за кога је познат свјету, на које император толико рече: Au weh!

Ниње буди здрав.

У Темишвару 21. Марта 1827.

Путник с. р.

14.

Стефане!

Читав Банат и сами профани о будушчем скоро держатисја имушчем синодје говори, само АЕпископ по обичају том, и ако мистице гди коју рјеч о том пусти. Вредно је о предметје сем писма његова читати, но јешче вредние моје отговоре, примјечанија и догоданија, која ћу ти из Карловаца послати. Овај је синод само каприц мађарске канцеларије, да Хофкригсрату, који се преимувствено у дјела наша умјешао доскочи, и под видом ненабљуданаго формалитета *Scrutinium* наш хоће да уничтожи и *factum* хофкригсрата и наш јако неправилни уничтожи. Ако се буде синод држао, то како је могао Мушички, као онога неправилнога *scrutinia* порождение потвржден бити, а Радивојевић формално и синодално изабран, пренебрегнути се. Ово су противоборенија.

Овде су свакојаке новине. Мушичкога Кузмановић фишкал из Беча пре 10 дана пришедши у Пакрац, безсумњено относенији преждних ради премјешчања возвјести Максима у Арад, Радивојевића у Карлштадт. А куда ће со мноју и тобом, то ми није знао казати. Писао сам Г. АЕпископу, да ако те у Пакрацу неоставе, сердечно сожалуем, јер ја и дом мој, благодарениег наследника, Епархијаже болшег и ревностниег управитеља не ће стјажати. Да свашта може бити искусио сам.

Что ми за Загребачку парохију Коста проигумен сообшчава, читај из прилога, за то принужден буду скорјеје Дионисија тамо отпрати, за то и немој друга расположенија правити, но пиши им, да си от мене увјерен, да ћу их скоро с добрим човеком утјешити.

Умрео *Impostor* прота Темишварски пре

реда и изненада, а и втори Јуда Кенгелац архимандрит тешко лежи.

У Араду 26. Декемврија 1827.

Путник с. р.

15.

Љубезни!

Чудишсе, да ја јешче у Араду сједим. Чуде се тому мнози, највише обаче брат Лукиан. Ја сам от 4 недеље овде, да могу решчи, да сам се из Арада кренуо, далше обаче до *positivae* заповјести несмем. И ово је њека фина суперфина *politica*, јако сљедство, получене њеке неочекуеме из Беча тајне новине, на коју се морало абие отговорити, и надало се, да ће до 3 недеље дјело рјешити се, обаче в мјесто рјешенија, паки положени нови вопроси, на које такожде отвјествовано, очекуава се убо резолюција да ће до месец дана доћи и ово је онај месец, о којему и теби у египетски хијероглифи означено. Какова је обаче та тајна, ја ју неznam, а и боље, јер ако се прогласи, неће мене кривити, будући да свагда каже да молчати невјем. Двапут сам морао извинително писмо, и доставажне причине навести мојега ради непришествија, а побратим мора у Шишатовцу бити *content*, — ово су страшне тајне, за то и ти молчи, јер иначе зло.

Нитков Голијат мени силом давао, и нехотјашчуми примити, у жутој соби оставио кесу и отишао. Коју када сам пребројао било у њој 200 фор. С. М. то је све, што год друго говори лаже.

Буди здрав.

В Темишварје 19. Јануарија 1828.

Путник с. р.

* * *

Оригинали ових 15 писама епископа *Лосифа Путника*, која је сва својом руком писао, својина су данас гимназије српске у Новом Саду, и налазе се у гимназијској књијници. Има их свега 29. Ми смо употребли само она, у којима је говор о цркеним стварима.

Њих је покупио покојни српски књијевник *Ђорђе Рајковић*, и како су све његове књијге и рукописи, остали реченој гимназији, доспела су и ова писма у њену књијницу.

Опис

српских фрушкогорских манастира 1753. год.

Приопштио: Д. Р.

(Наставак.)

Инвентариум:

Церков јест новосазидана од камена и цигле. Храм свјатих Архистратигов. Висота јеја 5, широта 4, должота 12 клофтера. Олтар висок, на нем 3 прозора велика са катрама и с стаклом. Пјевнице круговидне, на нима по један прозор велик с катрама и с стаклом. Труло на 4 столпа камена ћошковата више пјевница, на нем 8 прозоров с стаклами. Церков до притвора побјелена и патосата циглом. На церкви двоја врата, једна од полудне, а друга од полуношчи, од растових дебелих дасака. На једни врати немачка брава. Притвор прегражден каменом, сведен просто циглом, непобјелен, ненатосан, на нем 4 пенжера велика с катрама и с стаклом, и једна врата од запада растова. Честнаја трапеза циглом созидата на једином четвороуголном столпу, неосвјашчена. При самој паперти торон почет на 4 столпа од земље с клофтера каменом изидат, горје једнако изшел зидом од цигле с церковију, несовершен, непобјелен, покривен за време чамовом даском, у нем једно звоно од центе. Труло покривено клисом растовом на нем крест од плеха пребиен, и покварен. Церков покривена шиндром растовом половном.

На честној трапези, покров први од турскога чита, други од платна ћерћели и четвороуголни, трећи од плаветне дамашке синжева жута, черне ресе околу; антимиње полован, освјашчен свјатопоч. Арх. и Митр. Викентијем Поповићем 1722. Маја 24. у мон. Хопову, цјел, јешче служитијеја на нем может; кивотић од плеха, ради храненија св. таин, ветх; кондирић од калаја в нем св. миро, 2 свјешчника од туча а 1 жељезан на нем 3 свјешчи, проскомидија созидата од цигле, на неј: покров од червена ташета, ветх а 2 мала од платна ћерћели, свјешчник од туча, 2 кадилнице од месинга посребрене, ибрик бакаран а 1 ради укропа, звонце од туча, соединалница од калаја, умивалница у дувару узидата, 2 долапчића у дувару.

Олтар прегражден чамовом даском, веру крест средњи дрвјан на нем распјатие изображено, окрест позлашчен ординар зографија, икона нерукотворени образ сниже креста, на неј рам тишлерски, икона више двери на неј страсти

изображени Христови, иконе престолне 1) Христова 2) Богородичина 3) св. Архистратигов 4) св. Николаја с чудеси 5) св. Јоана Златоустаго.

Двери ветхе, 2 завјесе од картона испод престолних икона а 3 на олтарни врати од картона половне; 2 кивота чамова тишлерска на подобие ормарах, у нима 3 кутице мошчију, парчета различних сашивених у свили, незнаемо коих свјатих. У десном кивоту бошча од червене атласа, пред кивотом завјеса полевиле, червене ките свилена; над кивотом покров од зелене свиле, червене и бјеле гране околу червене ресе свилене; парче свиле жуте ветхе у љевом кивоту; пред кивотом завјеса од зелене свиле червене и бјеле гране, околу червене ресе; над кивотом покров од зелене свиле, червене и бјеле гране, околу червене ресе.

Скамие тишлерске у пјевницах нове, у нима 18 столова, стол Архијерејски, 12 столова ветхи дунђерски. В притворје 2 иконостаса дунђерска, 2 налоне округле, ветхе, бошча од турскога чита, 3 свјешчника жељезна; шест икона различних на даски; икона на стаклу, тетрапод, налоња за читање јевангелија са завјесом, 2 таса у кивоту од бакара, звоно разбиено, малено, чаша од путира сребрена, ћаса сребрена у неј извајан мал јелен, крест оковат сребром воденичарски, накићен каменом ординар, панагиар молват, сребром оковат, на нему ланац сребрјан, заклопац од кутие сребрен, појас сребрен, 2 пафте на 2 појаса сребрјане, 6 кандила сребрних, 2 јајца ноева, дискос, звјездица, кашика од сребра, 5 крстова сребрних оковатих ординар с стопицама, потир од бакара позлашчен, аер с дарци на бјелој свили молват, дароват од Вспр. Павла Ненадовића; аер с дарци од полусвиле црвене, дарак од бјелога платна, 3 тканице на нима од туча пафте, плашчаница од платна ветха, 2 стара антимиње неосвјашчена, полиелеј од 12 свјешч од туча, барјак литијски с образи св. Николаја и св. Архистратигов, свилен синжев од алаже, 2 барјака цесарска, један шидски а други беркасовачки.

Написание фелонов:

7 разних фелона.

Написание стихарев:

7 разних стихара,

8 пари наруквица, 10 епитрахиља и 2 орара ветха, 9 рифи червене дамашке нове, за један фелон приложио г. обрстлајтнант Секула од Витковић.

Написане книг:

Московских: јевангелије, половно, оправлено у ординар оправи а једно кожна оправа, 2 исалтира, обшчак, 2 октоиха, 2 ирмологии, 2 требника, 4 пролога на 12 мјесеја, 12 минеја, поучение неделное, 2 служебника; кијевских: часослов, апостол; лавовских: литургија; српских: јевангелије српске шчампе, соборник, св. Јефрем, порушена, 2 требника, апостол рукописни 2 требника.

Сеј монастир от полудне имат 2 келие, на среди кухина с одаком, испред них доклат от дрвета, такожде и келие покривене чамовом даском, уже обветшалом, испод келиах подрум созидат от цигле, греде у тавану растове и даске, врата растова; у том подруму держат вино и ракију монастирску. От сјевера ред келиах, у коему рјяду келиах 7 оправлених, на нима пенжер без катри со стаклами; врата тишлерска, таван от гредах и чамови дасака; фуруне от земле, дуварови у дужину от цигле изидати с блатом от фундамента до верха, такожде и доклати, преграждение келиах от плетера. На крају от запада кухина без ожака, гдје братијам обшча јастија готовјатеја. На крају от востока трапезарија, на јей 2 пенжера без катри и без стакли, штукатором оправлена, неватосата. Врата на неј тишлерска, јакоже и на прочих келиах. Покров на тому реду келиах от чамови дасака, порушен и иструо. Испод свих келиах подрум с растовим гредама и даскама, на нему седморо врата и седм пенжера.

В трапезарији: 2 астала 2 клупе тишлерске, ормар дунгерски, фуруна зелена, 5 чаршава, 15 пешкира, 8 пари ножева црних, 2 свјешчника от туча а 2 от гвожђа, 25 кашика калајних а 20 црних, 100 дрвени, ординар, 4 сланика дрвена и 2 стаклена, 20 холби, бокал велики, 12 чаша винских, 5 сајтлика, 6 чаша ракиски, кондир от калаја, 5 бардака.

Написане вешчеј калајних:

20 велики калајлија а 19 мали т. ј. танира калајни.

Написане сосудов бакарних:

3 казана с оправом, 3 тенжере с капци, 6 котлова, 3 тепсие, јолтас оправан, 2 ибрика, 2 тигања, 2 сахана велика, лонац.

По визитацији на 1733. љето бившој, сего бакара ниженисатаго нест:

2 котла, 8 сахана, ибрик каѢенски. Но сеј бакар когда су казан правили, потрошили јесу.

Написане вешчеј жељезних:

Написане сосудов винских:

14 каца винских, у нима 800 хак., 14 винских буради, у нима 400 хак., 2 каце купуске от 30 хак., 3 чабра, 2 табарке, 2 љевка дрвена, 6 ракиских судова от 35 хак., шафол.

У мјешаоници: 2 наѢве, 2 сита, жрван, кревет мјешаин.

Въешнаја мобилија:

Качара велика от брвана, ветха, трском покривена, хамбар от растови дасака, шиндром покривен, ветх и обветшал, чешма въе монастира, изидана циглом, такожде и покривена, 2 воденаце на грунту монастирском оправне, а 1 на 2 витла на грунту беркасовачком коморском, оправна; 4 винограда у нима 23 мотике, 3060 дрва шлива, 2 комада лываде 30 коса, 2 башче различним сјеменми насејате, кола волујска оправна, кочие оправне с хамови и уздицама, каруце неоправне, хамови каручки с уздицама; 9 волова теглеѢи, 10 глава говеда, 5 коња теглеѢи, 45 коза, 9 јутара усејана жита на грунту монастирском, јутро кокуруза, 2 јутра овса, 40 хакова вина, ракие неимајут.

Сеј монастир привилегија своја имјеет:

1. От Јосифа цесара Римскаго у оргинулу на пергаменту, јазиком латинским, на неј печат у месингу на златном гајтану висит, издана 1706. Априла 9.

2. Копија от тоја привилегија конфирмирата Г. директором бароном от Калиник 1723. Октоврија 12.

3. Конфирмација от привилегији издаваја от императрици римскија и кралици Хунгарскија Марији Терезији, у червеној кадифи оправлена, печат висит на златну гајтану, дапа чрез хоф-депутацију 1746. Декемврија 20.

4. Конфирмација тјехже привилегији от тојаже императорици кралици у червеној кадифи, печат дрвен на златном гајтану висит, издана чрез канцеларију мажарску 1747. Јануарија 19.

5. Копија конфирмацији от обоих, видимирата кралевским печатом, с реабулациом и планом.

6. Реабулација на немецком јазик у оригиналу с печати господскими и коншискими 1749. Јануарија 12.

7. Превод от привилегије Јосифа цесара, на србски јазик преведено.

Сего монастира хумки:

1. От востока село Сот, хумка Суходол.

WWW.UNILIB.RU
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

2. Такожде на восток, хумка Николе Илијачанина.

3. От полудне, хумка Јова Мојсилова.

4. Такожде от полудне хумка Сава Погрмичева.

5. От запада, хумка Пузина-међа.

6. Такожде от запада, хумка Сурдук.

7. От полуношчи, хумка калугереки гат.

8. Такожде от полуношчи, хумка велико брдо. Досаждение имајут от села Сотина, у њеколико јутара земље, код хумки зовомија суходол.

Злодјен не находитеја.

Високопреосвјашчењејши и високодостојњејши Г. Арх. и Митр. Павел Ненадовић, сему мон. Прибиниолавскому уктиторилсја, и дал једну парусију т. ј. 75. фор. за спомен свој, брата своего Јакова, Павла, Павла, Стани и Сусани, сродников својих живих.

Заповедили су игуману и братији шта треба да оправа и набаве.

Под датумом сего текушчаго 1. Јулија из монастыра Дивше, пришел в мон. Прибину главу вск. Г. Павел Ненадовић на обношчевание, и заутра изволи Них вск. божественију совершити службу, купно с г. Партением Павловичем, еп. посвјашченија, неменше же с Архимандрити и свјашченици и дјакони, числом десјат персон, на којей служби рукоположил дјакон Јакова дивошког во свјашченика. Во времјаже причастнија пјесми говорил поучителюје слово изуе к народу преосвјашчени г. епископ Партениј. По отпустјеже трикратное обхождение с литејеју с молебствием окрест церкви совершили. В трети же ден сего мјесеца по слишанији божественија литургији, Них вск. милостиво избрали Јефрема намјестника шишатовачкаго, и поставили здје в мон. за игумена, тогдаже и своеручно постригал во чин монашки јереов Георгија из Шаренграда и Јоана от Хердевика, имже имена во постриженији дал Георгију Герасим, Јоану же Јоаникиј, и Герасима поставил намјестником.

В четверти же ден того Јулија, собрано било свјашченство вукаварскаго и далекаго протопопијатов в том мон. Прибиној глави в ден недјелни, идјеже публицирата им биша правила свјатопочившаго Арх. и Митр. Викентија Јоановића. На времјаже каноника поучителное слово (и много му и премоному народу собравшусја в церкви) изуе говорил Них вск. мьу скоро чрез два часа. По божественој же литургији

соизволил с молебствием и литијеју трекратное окрест церкви обхождение учинити.

И в тој ден по обедје двигнувшесја пришли обношчевати у село Чалму, и в чалманској церкви отпјевше вечерњу св. Атанасију атонскому, и литију учинихом в тојже реченој церкви, во храмје св. великомученика Георгија, и рано дну свитајушчу, двигнувшесја, поидоша и придоша здраво и мирно по милости Божијей во мон. Хоново.

Сија визитација — — совершисја Јулија 5. 1753.

Партеније Павловић епископ, Арсенији Радивојевић, Арх. и Митр. у Срему Ексарх, Викентији Поповић, архимандрит шишатовачки, Атанасије Исајевић игумен реметски.

ХІ.

Х о п о в о .

Визитација монастыра Хопова јуже начахом 5. Јулија 1753. года.

Обрјетохом да сего монастырја Хопова, храм јест св. Архиеереа Христова Николаја. Здагелие јего сут од горњаго Ковина: Лацко Марко, Јоан, Ала, Тома, Катарина и Георгиј, котори ссзидали и сооружили сеј храм љета от созданија мира (јакоче на каменој таблици 1753. настојашчаго љета Маја 6. дне в дувару у паперти, јегда врата западнаја и прозор от сјеверне стране отварани јесу, обрјетеној свидјетелствует) седмтисјашчнаго осмдеејат четвертаго љета (7084 — 5508 = 1576.).

Прочтохом же им всем обще указ Них вск. Г. Арх. и Митр. Г. Павла Ненадовића.

Потом посъедует написание от Архимандрита даже до посъеднаго о Христје брата :

1. *Захарија Миливоєвић*, Архимандрит, родилсе у Тители у предјелу бачком, љет 62, книги училсе у селу Бешки код попа Раке, пришел в мон. 1706. и постриглсе в монашески чин февруарија 11. чрез духовника јеромонаха Петронија, во степен дјаконства поставлен Стефаном Метохијцем митр. Сирмским, в карловачкој соборној церкви в храмје св. Николаа 1707. Марта 18., во свјашченство Арх. и Митр. Викентием Поповићем (тогда бившим еп. будимским) за благословением свјатопочившаго Арх. и Митр. Софронија Подгоричанина 1709. Јунија 16. здје в мон. Хоповје. Во степен игуменства произведен свјатопочившим Арх. и Митр. Мојсеем Пе-

тровоћем 1726. во степен Архимандритства век. Арх. и Митр. Г. Павлом Ненадовићем 1751. Април 25. В писанији доволно искусен, читати, појати и писати изрјадно. Литургију служи, духовник јего Архимандрит крушедолеки Никифор. Чиное одјејание имат. Книги: псалтир, полуустав, мјесејаслов. Евитрахил златоткан, надбедреник нов, златом везен. Један крест водичарски сребром оковат, 3 креста вратна. Псалтир рукопис србски. Голпион сребром оковат. Винограда 20 мотика, шлива дрва 500, 2 каце у нима 150 хакова винских и ракиских судова 95 хакова, 2 кревета тишлерска с постељом, 2 јоргана, 5 јастука, алију, 2 чаршава креветна, 2 астала, ибрик, леген. Икона различних на древу 5, 2 кожне столице, бројанице от кихрибара (ћилибарџ). От фамилии никог неимат.

2. Јерм. *Теодфан Марић*, р. у Иригу, л. 36, училсе у Иригу код маистра Григорија, неженилеја, пришел и постриглсе 1729. чрез хажи Јефрема јрм. В степен дјаконства поставлен 1731. на воскресение свјатопочившим еп. Шлавонским Никифором Стефановићем, на свјашченство поч. римничким еп. Климентом 1736. в Карловце. Таинства, блаженства и заповједи вједает, читати, појати и писати знает, в церков на правило ходит, духовник јего бил Теодор јрм. здјешни. Одјејание чиное имат. Литургију служи, чреду держит. Книги имат: псалтир, катихизис, требник. Крест сада сребрен вратни, иконе 4 дрвене, 2 јоргана ветха, 2 ћебета, 2 кревета тишлерска, с приличном постелом, 4 јастука, 2 столице дрвене, астал, леген и ибрик бакаран, 2 кетла. Винограда 10 мотика, шлива дрва 150, каца от 40 хакова, судова вински 30 хакова, ракиски 3, 3 хакова вина. От фамилии имат брата роднаго у Иригу и прочих доволно сродников. Има јешче коња са седлом оправним и 2 пари халина.

3. Јрм. проигумен *Исаије Продановић*, р. у Сенти, л. 50, книги училсе у Карловци код попа Станоја, женилеја и живил со женоју 4 лета, во степен дјаконства рук. свјатоп. Арх. и Митр. Викентијем Поповићем 1716. Априла 25., в Карловце. Во степен свјашченства рук. Софронием Раваничанином еп. Јанополским 1722. Маја 9. Парохие неимал, по преставлении же јего супруге пришел здје 1724. фев. 13., тогоже лета и мјесеја постриглсе в монашески чин чрез Арх. Захарија. В писанији искусан доволно, читати, појати и писати вједает. Литургију ретко

служи, чреду недержит, немощи ради, на правило церковно ходит. Духовник јего Гедеон јрм. реметски. Чиновнаго одјејанија имјеет. Книг имјеет: полуустав. Крест оковат со стопицом водички, и крест мален сребром оковат вратни. В својеј келии икона на древу 4, на безу једну. Астала 2, столице 2 кожне, 2 кревета немецка, на их 2 половна јоргана, 3 јастука, душек, чаршав, 2 ћилима, леген и ибрик за омитие рук, 2 котлића бакарна. Винограда 2 мотике, шлива дрва 200, кошница 6, кацу от 40 хакова, вински судова хак. 30, ракие 2 хак. От фамилие кромје синовца једнога, више никога.

4. Јрм. *Николај Милисављевић* р. у Јазку, л. 53, книги училсе в реченом сеље код братии своих родних, во степен дјаконства рук. еп. сечујским Максимом Гавриловићем 1717. Маја 11, во степен свјашченствија тимже еп. 1718. Маја 15. в карловачквј горњеј церкви, в којеј и степен дјаконства получил. Женилеја и со женоју живил 10 лет, парохiju имал в селу Јазку, и по преставлении јего супруге, пришел здје 1730. Април 26. и постриглсе во монашески чин чрез еп. Никифора шлавонисаго. В писанији искусан доста, читати, појати и писати умјеет. Литургију не служи из знаемих узроков (?!), у церков ходит на вејако правило, духовника неимат ово 6 лет, ниже сподобилеја св. причашченија. Чиновнаго одјејанија неимат, книг својих једино богомислие и псалтир московски рукописни. Крест оковат водичарски на стопици, позлашчен; в келии астал, 2 столице, постељу, 2 јоргана, ћилим, 3 јастука, чаршав, леген и ибрик, 4 пешкира, котлић бакарни, 2 калајлице малене. Винограда 12 мотика, шлива дрва 160, вински судова 40 хакова. От фамилии никого.

5. Јрм. *Теодор Милутиновић*, р. у Ваљеву, л. 40, училсе здје в мон. у јрм. Црковија, неженилеја, постриглсе в мон. чин чрез хажи Јефрема јрм. 1720., во степен дјаконства рук. еп. Никифором шлавонским 1730. Марта 29. здје во манастирје, в степен свјашченства еп. хорватским Симеоном Филиповићем 1734. Дек. 4. у Пакрацу у саборној цркви. В писанији искусан, читати и појати вједајет, писати помало. Литургију божественују служи, чреду держит, духовник јрм. Гедеон реметски. Одјејание чиное имат. Книги: требник, полуустав, псалтир. Евитрахил свилен; астал, 3 столице кожне, постељу, јорган, ћилим, 2 чаршава, модрац, 3 јастука, ветха, ибрик и леген бакарни. Котлић, тенжеру,

сахан, калајлију, 2 кашике калајне. Винограда 9 мотика, шлива младица 50 дрва, вински судова 16 хак., ракиски 3 хак., коња и седло с оправом. От фамилии никого неимат, имат 2 пара халина.

6. Јрм. *Антониј Поповић*, р. у Кукињаку, љ. 40, женилсе, мирски свјашченик бил. Училсе у Пакрацу у двору епископском, постављен во дјакон еп. Никанором Крушедолским в мом. Крушедоље 1736. Марта 1., во степен свјашченства еп. хорватским Симеоном Филиповићем 1737. Авг. 18. у мон. Раковцу. Парохију неимјел. Обдовјевши же, пришел здје в мон. 1745. и постриглсе фев. 17. чрез Арх. крушедолског Никифора. Таинства и прочија устави церковнија от части разумјеет. Читати, појати и писати вједает. В церков на правило ходит, литургију служит, чреду держит, духовник јего јрм. здјешни Теодор. Раси немијеет. Книги келискија: псалтир, алфавит духовни, свјатци, часослов. Епитрахил свилени, стар, крест водичарски сребром оковат. Икона малена образ пресвјатија Богородици зографија свјатогорска. Астал, 2 столице старе, чохом зеленом пошивене, 2 крета, 3 њебета, 6 јастука, леген и ибрик бакарни, калајлију средњу, котао, коња, седло со оправом и талиге. Винограда 7 мотика, шлива младица 200 дрва, кацу от 42 хак., винских и ракиских судова 30 хакова, 2 хак. ракие, 2 пара халина. От фамилии имат брата у Иригу.

7. Јрм. *Спиридон Јоановић*, р. у Бјелиграду, љ. 34, училсе тамо у Бјелиграду код магистра Стефана. Неженилсеја, пришел здје и постриглсе 1738. Дек. 25. чрез јер. хажи Јефрема. Во степен дјаконства рук. еп. темишварским Георгием Поповићем, во свјашченство еп. пакрачким Никифором Стефановићем 1739. В писании искусан, читати, појати и писати изрјадно знает. Божественују литургију служит, духовник јего Архимандрит пакрачки Гаврил. В церков на обичное правило ходит, одјејание чино имат. Книги имат: тестаменат кијевски, полуустав, свјатци. Астал, алија, чаршав, 4 столице дрвене, 2 крета с постельом, т. ј. 2 перине, јорган, 5 јастука, 4 чаршава, 3 њебета, леген бакаран. Кандило от туча. Винограда 7 мотика, 4 пара халина. От фамилии има једнородну сестру у Н. Саду.

8. Јрм. *Мојсеј Липовић*, р. у Жабљу, љ. 36, училсе тамо у Жабљу код попа Николе, женилсе, свјашченик мирски бил. В степен дјаконства рук. еп. бачким Висарионом Павловићем

1739. Маја 21. у Жабљу во храмје св. Николаја. В степен свјашченства 1740. Маја 22. в том мјестје и тјемже епископом. Со женоју жил 15 љ., парохију имал у реченом шанцу Жабљу. Пришел в мон. и постриглсе 1751. фев. 24. чрез Арх. хажи Захарију. Одјејание чино имат. Таинства и прочија потреби церковнија разумјеет, читати и појати вједает, писати средствено. Литургију служит, чреду держит, духовник јего јер. здјешни Теодор. Книзи имат: службеник, свјатци, псалтир. Епитрахил свилен. Астал, 2 столице дрвене, 2 чаршава, 2 крета, 2 поњаве, 4 јастука, њебе, леген и ибрик бакаран, 4 пешкира Винограда 4 мотике, 2 пара халина. От фамилии имат брата у Жабљу, 2 дшчери.

9. Јрм. *Никифор Стојковић*, р. у Турској код Пирота, љ. 20., пришел 1734. Книги училсе здје в мон. код Григорија дјакон престававшасја, неженилсеја. Постриглсе 1738. Дек. 25. чрез проигумена Николаја. Во степен дјаконства рук. Никифором Стефановићем еп. шлавонским 1741. Авг. 15. здје во мон., во степен свјашченства поставлен 1747. Јулија 17. еп. Јоаном Георгијевићем. Таинства и прочаја потребнаја установленија церковнаја средствено разумјеет. Читати и појати вједает, писати слабо. Литургију служит, чреду держит, духовник јего јрм. здјешни Теодор. Одјејанија чиновнаго неимат. Книги имат: полуустав; астал, 2 столице кожне и дрвену, кревет, њебе, поњаву, чаршав, 3 јастука, ибрик бакаран; 2 пара халина. От фамилии неимат никого; имат коња, седло со оправом.

10. Јрм. *Павел Мишковић*, р. у Бјелграду, љ. 25, училсе у Земуну код Илије протопресвитера бечкеречкаго. Пришел в мон. 1743, а постриглеја 1744. фев. 2. чрез Арх. крушедолског Никифора. Во степен дјаконства постављен еп. Арх. и Митр. Г. Павлом Ненадовићем, тогда бившим еп. карловачким 1744. Јунија 9. в карловачкој соборној цркви, во степен свјашченства здје во мон. 1748. Авг. 14. еп. шлав. Софронием Јоановићем. Таинства, блаженства и завједи слабо разумјеет, читати, појати и писати добрје знает. Божественују литургију служит, чреду држит, духовник јего јрм. здјешни Мојсеј. Раси неимјеет. Книги имат: часослов, полуустав, десјатословие. В келији пребивает с Мојсеом јрм. и субстанцију келиску с ним купно имат. Винограда 4 мотике, више ничто. От фамилии

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

брата имат јединога роднога, пребивае у Темишвару.

11. Јрм. *Јоаникиј Јоановић* р. у селу Бођани, л. 22, книги училе здје код јрм. Георгија. Неженилеја, из дјетска здје донешен, постриглеја в мон. чин 1744. фев. 5. Рукоположен во степен дјаконства вис. Арх. и Митр. Павлом Ненадовићем 1744. Јунија 10., тогда бившим еп. карлштатским в саборној карловачкој цркви. Во степен свјашченства здје во мон. еп. шлав. Софронием Јоановићем 1748. Авг. 9. Таинства, блаженства и заповједи слабо разумјеет, читати, појати и писати добрје может. Божественују литургију служит, чреду држит, духовник јего јрм. Теодор здјешни. Раси неимат. Книги: полуустав, каноник, псалтир и десјатословие. В келији: астал, 4 дрвене столице, кревет, 2 ћебета, 2 пошаве, чаршав, 2 јастука, лепедов, икону на даски. Винограда 4 мот., дрва шлива 50, коња, седло с оправом, котао бакарни, ношећи хаљина пар; вински судова 15 хак., ракиски 1 хак. От фамилии матер, монахињу во Иригу стоит.

12. Јрм. *Дионисиј Даниловић*, р. от Костајнице из села Лушчанице, л. 36, книги училе код попа Станка, у оца своего. Пришел 1740. Апр. 26., постриглеја в мон. чин. чрез јрм. Теодора здјешнаго. Во степен дјаконства рук. еп. Софронием Јоановићем, здје во мон. 1750. Авг. 6., во свјашченство 1752. Јан. 5. еп. посвјашченија Партением Павловићем у Карловци. Таинства, блаженства и заповједи церковнија слабо разумјеет, читати, појати знает, писати средствено, божественују литургију служит, чреду држит, у церков ходит на вејако правило, духовник јего јрм. здјешни Теодор. Одјејанија чиновнаго имат кромје раси. Книги имат: месецеслов, псалтир и часослов. В келији имат: астал, 2 столице, кревет, 2 ћебета, 2 јастука. Код Архимандрита стоит. Ничто по себе свое имат. От фамилии у Костајници матер и брата.

13. Јрм. *Софрониј Живковић*, р. у Радинци, л. 26., книги училе у Карловци код магистра Петра Рајковића. Пришел 1743, постриглеја т. л. Марта 5. чрез јрм. здјешнаго Теофана. Рукоположен во степен дјаконства еп. темишварским Георгием Поповићем 1745. Окт. 28. в Карловцје, во свјашченство здје еп. шлав. Софронием Јоановићем 1748. Авг. 6. Таинства, блаженства и заповједи церковнија слабо разумјеет, читати, појати и писати может добро. Литургију слу-

жит, чреду држит, духовник јего јрм. здјешни Теодор. Чиновно одјејание неимат, книги имат: полуустав, требник, литургиар и псалтир. В келии: астал, 2 иконе дрвене, 2 столице, кревет, алија, јорган, пошаву, чаршав, 3 јастика, ибрик, леген, 4 пешкира, 2 санчића. Винограда 3 мотике, дрва шлива 100, вински судова 13 хак. От фамилии 3 брата и отца у Радинци. Права и житија честнаго.

14. Јеродјакон *Партениј Јоановић*, р. у Иригу, л. 26, училе у Иригу код попа Теодосија, неженилеја, пришел и постриглеја 1748. Авг. 6. чрез еп. шлав. Софрониа Јоановића. Во степен дјаконства рукоположен вишеспоменутим г. еп. того љета Авг. 9. здје во манастирје. Таинства, блаженства и прочија потреби церковнија худо разумјеет. Читати, појати и писати средствено, литургију служит, в церков ходит, духовник јего јрм. здјешни Теодор. Пребивае код јрм. Антонија и с ним веја обща имат. От фамилии имат матер и 4 брата, пребивајут у Иригу.

15. Јеродјакон *Григориј Јоановић*, р. у селу Жељезнику, л. 19, училе у Земуну код попа Теодора, во степен дјаконства рук. еп. шлав. Софронием Јоановићем 1749. февр. 17., тогда и постриглеја чрез јрм. Теофана. Таинства, блаженства и заповједи неразумјеет, читати, појати и писати слабо, литургију служит, в церков ходит, духовник јего јрм. Теодор здјешни. Чинаго одјејанија неимат, от книг: каноник, псалтир, часослов, литургиар; кревет, 2 ћебета, 2 јастука, чаршав; винограда 4 мотике, хардов от 8 хакова. В келији купно пребивае со Софронием јрм., обаче кждо свое имјеет. От фамилии имат матер, брата, пребивајут у Иригу.

16. Јеродјакон *Теофил Јоановић*, р. у Иригу, л. 18, училе здје в манастиру код јрм. преставшагосја Георгија, постригле 1748. фев. 17. чрез јрм. Теодора, во степен дјаконства рук. еп. шлав. Авг. 6. т. л. Таинства, блаженства и запоједи неразумјеет, читати, појати и писати средствено, литургију служит, в церков ходит, духовник јего јрм. здјешни Теодор. Пребивае код своего старца намјестника Теофана. От фамилии имат отца и матер, во Иригу пребивајут.

17. Јеродјакон *Методиј Петровић*, р. у Нишу, л. 22, училе у Карловци код магистра Петра Рајковића, пришел и постриглеја 1752. Јулија 22. чрез Исаију проигумана, во степен дјаконства рук. сего љета Марта 21. вск. Арх. и Митр.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Павлом Ненадовићем. Таинства и блаженства и прочаја слабо разумјеет, читати, појати и писати от части, литургију служит, во церков на правило ходит, духовник јего јрм. здјешни Теодор. С Никифором в келији пребиваеет в содружествје, имат кревет, алију, ћебе, јастук, чаршав, више ничто неимат. Такожде фамилии неимат.

18. Јеродјакон *Теофилакт Јоановић*, р. у Пакрацу, љ. 22. книги училсе тамо у Пакрацу код јрм. Спиридона Хоповскога, постриглеја 1748. Авг. 15. чрез јрм. здјешнаго Теодора. Во степен дјаконства рук. еп. шлав. Софронием Јоановићем у Осјеку, 1751. Маја 16. Таинства, блаженства и прочаја вјестства разумјеет, читати, појати и писати добрје знаеет. Литургију служит, в церков ходит, духовник јего јрм. Василиј пакрачки. Пребиваеет код своего старца јрм. Спиридона.

19. Јеродјакон *Василиј Недјелковић*, р. у осјечкој вароши, љ. 17, учитеје у Карловци в латинској школи, постриглее 1750. Марта 4. чрез хажи Захарију Архимандрита. Поставлен в дјакона еп. шлав. Софронием Јоановићем у Осјеку 1750. Јунија 3., читати, појати и писати знаеет. Литургију служит, духовник јего поп Веселин карловачки. Пребиваеет код Арх. кир хажи Захарија.

20. Монах *Неофит Стефановић*, р. у Иригу, љ. 33, книги мало знаеет, точију обичнија молитви. Пришел и постриглеја 1738. Дек. 25. чрез јрм. Софрониа. Во церков ходит, духовник јего јрм. здјешни Теодор. Одјејанија чина неимат, имат један часослов. Мотику винограда, више ничто. От фамилии никого неимат.

21. Монах *Доситеј Василијевић*, р. у турској страни, у вароши Кожани, националом грек. Книгу греческу знаеет, женилеја јединожди, љет 65. Љета своја во трговини иждил, јегдаже обнишчал, припел здје в мон. 1751. Дек., а постриглеја 1752. фев. 2. чрез хажи Захарију Арх.; во церков ходит, духовник јего проигумен здјешни Исаија. Одјејанија чинаго неимат, субстанције движиме и недвижиме никакве неимет. В послушании монастирском и в дјеље всегда находитеја. От фамилии неимјеет никого.

22. Монах *Макариј Димитријевић*, р. у Павловци, љ. 40, книги не знаеет, неженилеја. Пришел в мон. и постриглее 1738. Марта 25. чрез хажи Захарију Арх. Молитву Господњу, Богородице Дјево знаеет, више ничто. В церков на

пјение церковное ходит, духовник јего јрм. здјешни Теодор. Одјејание чино, неимат, имат ћебе, поњаву, јастук, асталчић, ибрик, бакаран. Винограда 3 мотике, 25 дрва шлива. О фамилии имат брата у Буђановци.

23. Монах *Симеон Јоановић*, р. у Нишу, љ. 25, книги ниње учитеја, неженилеја, художество имат усмарство, пришел 1751. и тогда постриглеја Ноем. 21. чрез хажи Захарију Арх. Молитву Господњу и прочаја знаеет, в церков ходит, духовник јего јрм. здјешни Теодор. Одјејание чино неимат, книги имат: псалтир, часослов, мјесјацослов; 2 ћебета, јастук, винограда 4 мотике, више ничто. В келији пребиваеет у содружеству с Јоаникием јрм. От фамилии имат отца у Турској, и 2 брата.

24. Монах *Васиан Лукић*, р. у Босни код Сокола, љ. 36, книги неучилеја, неженилеја; пришел 1738. постриглеја 1740. Марта 25. чрез јрм. Атанасија. Молитву Господњу, Богородице Дјево и вјерују знаеет, више ничто. В церков ходит, духовник јего јрм. здјешни Теодор. Одјејание чино неимат. Имјеет кревет, ћебе, јастук, поњаву; винограда 4 мот., 22 дрвета шлива. Сродников присних неимјеет.

25. Монах *Михаил Станковић*, р. у Иригу, љ. 43, книги училеја мало код Михаила Пародаклића. Неженилеја, художеством сабов, ниње же мон. воденичар. Пришел 1733. Окт. 2. тогоже љ. и м. постригалеја в мон. чин, чрез јрм. здјешнаго Николаја; молитву Господњу знаеет, Богородице Дјево, вјерују и 10 заповједи вједаеет, во церков ходит на правило, духовник јего здјешни јрм. Теодор. Одјејание чиновное неимат, книг имат: полуустав. Винограда 2 мот. От фамилии никого.

26. Монах *Серафим Чурлић*, р. у Рожају код Сјенице, љ. 76. книги неучилеја, женилеја и живил со женоју 30 љет, и последње рати Биоградске отјата Турци жена јего, потом он пришел в сеј мон., постригалеја 1740. чрез Исаију проигумена, духовник јего јрм. здјешни Теодор. Молитви обичнија, Оче наш, Богородице дјево и вјерују знаеет. Одјејаниа чиновна неимат. Спаваћи халина, ћебе, поњаву; 3 мотике винограда. От фамилии сина 3 живут у мон. Гргетегу.

(Наставиће се.)

Мисли о богословији.

— Владимир Милутиновић —

парох бршљанички.*

Данашње наше јавно мишљење као да издаје *facite* добру квалификацију садашњој богословији карловачкој. Задњих година не чусмо спочитања ни наставном систему, ни организацији, ни провађању система, а ни успјесима постигнутим радом на богословији тој. Чисто нас је изненадио „Стари свештеник“ у 14. броју овога листа од о. г. својим расматрањем, када је пишући о „Великом Тишику“ тангирао и богословију.

„Стари свештеник“ констатује да се наша богословија сваким даном претвара све то више у факултет; тврди да су богослови претоварени студијама; да их у богословији трактирају ситницама; да се у богословији на практичне и нужне ствари мала пажња обраћа.

Расмотримо најприје велике захтјеве који се на богослове — у килограмима тешким студијама — стављају. Изгледа да су ти захтјеви колосално велики, и да богослови под теретом те колосалности (њих по $\frac{2}{5}$) падају. Но то само тако изгледа, јер терет тај могу богослови да понесу, а за доказ томе служи факт, да га $\frac{3}{5}$ њих у истину и носе. А носили би их увјерени смо и оне $\frac{2}{5}$, да сав посао не остављају за дане испитне, дане вруће, да терет размјерно подијеле на 10 мјесеци.

У принципу не можемо никако бити за редукацију захтјева, који се и како се на богослове у погледу спреме и учења данас полажу. У цијелом се свијету око нас осјећа и види прогрес, па зар само у нашој богословији да буде стагнација? Познато је да слушатељи свију виших школа већином праве из студија ексцерпте и ренетитарија, у којима сами ваде и траже језгру из студије, дакле скрате студију и ограниче се на оно што је по њихову мишљењу главно. Када би се у студији пружила само језгра, тражили би интересанти и у језгри језгру, правећи и из такве студије ексцерпте, — наравно је да би овакови *extracti* били мала рана, а оваковом раном нарањени

* И ако се не слажемо у много чему с поштованим писцем, пуштамо његове мисли, како би се изазвала дискусија о овако важној и животној ствари. Уред.

људи слаби су борци у свијету овом борбе пуном. Око нас жупници и пастори добре спреме, наоружани знањем маме себи и на своју страну. Међу нама секташи познају сваку јоту и стих у св. Писму, импонирају неким својим знањем, проређују редове наше. Њеки чланови интелигенције српске напојени на западу духом Ничеовим, Артура Шопенхаура и др. филозофа, држе се вјерском моралу дијаметрално противне максиме „so lange das Leben aufsteigt, ist Glück gleich Instinkt“. Па осим тога економска борба и утакмица на све стране. Вриједна и културно надмоћна германска раса на путу своме *nach Osten*, проткала и прошарала нас је као Ђилим. Добри Срби православни не очајавају још, они упиру погледе своје на свештенство; они гледају у њима природне и по Богу вође своје. А вође? Зар да — у богословији ограничени на нужно и језгру, а послје у животу обасути дјецом заборавивши на понос и то — вјештим и добро изученим цјенијем само и добром праксом, без онсежне теорије ступе у борбу са свестрано спремним и рутинираним легатима римске курије и фанатизованим секташима; или са једним дијелом наше, према вјери индиферентне интелигенције; ила са економски и културно надмоћним Немцом?! Ми имамо инако мишљење пречасни оче и штовани у Христу брата „стари свештениче“. Нека у богословији све теорије, која се у њој данас предаје, све су оно све само крупнице нама корисне а не на одмет. Свладала их је наша генерација, па ће без сумње помоћу Божјом и ова млађа. Док се семинар напуни, а парк и дворска башта испразни, редуцираће се без сумње број „падших и од испита отступивших“ на минимум.

Па и пракса је у данашњој богословији довољно заступљена. Из дана у дан кроз 4 године гледају и слушају богослови у саборном и друга два храма карловачка обреде и чине св. наше цркве. Четврти течај богословски посвећен је пракси и практичним наукама. Богослови тог течаја катихизирају особно и практички у нормалној школи; праве проповједи; рецитију своје и туђе проповједи у аудиторији пред професором и друговима; уче и говоре

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

потребне молитве из Службеника; уче званичан стил и праве задаће из њега. При учењу црквеног права у III. течају упозорава професор на законске засаде у пракси потребне. Пожељено би само било, да се богослови IV. течаја код тамошњих звања, а по дозволи истих, у извјесне дане, а по утврђеном *turnusu*, вјежбају у примењивању у школи наученога. Богослови даље уче сваки дан појање, и по установљеном реду пјевају у све три цркве. Учи се на ноте и без њих, који их не зна тај учи по слуху. Ко нема слуха тај наравно и не научи у свима танчинама, па ипак му се не може ускратити дозвола за ступање у свештени чин, а досљедно ни у богословију, ако иначе остала потребна својства посједују. Недостатак слуха није знатна физичка мања. Ап. канон 78. и 79. тражи од кандидата свештенства да није глув или слијеп, али мали физички недостатци не сметају ступању у свештенички чин, ако га је кандидат иначе по својим својствима достојан: *εἰ ἄξιος δὲ ἐστιν ἐπισκοπῆς, γινώδω* вели ап. 77. канон. Познајемо младог свештеника у Архидијезези без трунка слуха, па ипак констатујемо да је достојан и ваљан свештеник.

Премда смо ми у разматрању наше садашње богословије дошли до противних резултата од поштованог „старог свештеника“; ипак не можемо тврдити, да она одговара потпуно захтјевима православног Српства и захтјевима времена. Познато нам је као што смо и горе истакли, да је наш териториј окупиран добрим дијелом страним, економски надмоћнијим елементима. Чујемо на све стране побудни поклич за економским напретком Српства. Сви знамо да су Срби у привреди конзервативци, а туђинци прогресисте. Народ упире погледе на свештенство. Јавност тражи да свештенство у економској реформацији буде главна полуга. То су захтјеви времена. И с правом. Свештеници живе у центру народном, често су једина интелигенција у средини његовој. Посједују већином по цијелу сесију земље, и више. Свештеници су дакле и економска чињеница. Када би сесије своје рационално обрађували и приходе своје подвостручили,

околица би се на њих инстинктивно угледала, — *exempla trahunt*. Да, али за рационалан рад треба спреме. А од куда? У богословији је не добијамо, и ту је баш Ахилова пета наше богословије. Млад свештеник изашав из богословије богословски васпитан, добије плату пола у новцу, пола у земљишту. Требао би да, да буде учитељ сељаку и у земљорадњи. Па шта бива? Он мјесто учитеља постаје ученик Невјежа у господарству на првом кораку сустаје, даје сесију Шваби на полак. Или се труди и учи господарити, али свака школа кошта, па и он док се научи много изгуби и доста ријетко постаје рационалан господар, кадар да одговори захтјевима времена. Како би то све друкчије било, да се је за 4 године богословије сродио и уживио у економију, исто као и у богословију. Да, али у богословији се не предаје економија, сем пчеларства. Један високодостојан господин рекао нам је у разговору, да богослови имају прилике у Карловцима видјети како се разумно господари, винградари, пчелари. Истина је, имају прилике, но то је факултативно, а за младе људе треба створити нешто облигаторнога у томе питању. §. 97. III. прев. Рескрипта од 10. Авг. 1868. ставља у научни систем и руралну економију, а предаје се само пчеларство и бива по један годишњи обвезатан излет на кованлук г. проф. Ј. Живановића. Ко оће може и чешће ићи, а ко не ће не мора, па се послје у реалном животу каје, али је касно *post vulnera clipeum summere*. Поред њеких евангеличких богословија постоји цијело рационално газдинство *en miniature*, а наши богослови турнују у гимназијској сали, мјесто да турнују каламећи воће и врцајући мед. У нашим народним фондовима би се нашло без сумње извора, да се и уз нашу богословију уреди таква мала разумна економија, на којој би се богослови облигаторно кроз четири године учили и вјежбали, и онда, и тек онда би — бар по нашем субјективном, некомпетентном мишљењу — добили свештеничке генерације, које би свестрано могле задовољити захтјевима, које на наше свештенство дух времена и јавност ставља.

Зашто се не може састати епархијска скупштина горњо-карловачка?

Ево четврти се пут ово од године 1880. сазива епархијска скупштина горњо-карловачка, у самој пак год. 1903. два пута, па се никад није могла одржати. То је и смијешно и жалосно. *Смијешно*, јер наша опозициона јавна гласила тако сигурно тврђаху, да народ једва чека епархијску скупштину, јер да је незадовољан са данашњом епарх. управом, да смо збиља мислили, е ће народ — и звани и незвани, као оно на мајски сабор у год. 1902. — поврвити у Плашки, чим се урече дан за одржање епарх. скупштине. Па шта? ... А видјелисте, како је у ствари било! *Жалосно* је, да се народ, ни на толике позиве и вукања наших јавних гласила није кадар одушевити за своју најближу црквену и српску ствар, да једанпут барем у десет година дође на свој трошак у Плашки. А још су му приповедали, како ће то занимљиво бити гледати и слушати, кад се буде „епископу Михаилу“ судило, што „гази“ автономне прописе, и кад се буду садашњи „устарабари“ и „скутоноше“ са управе — не друкчије него — метлом ван мели. (Бадава, народ у овим крајевима нема смисла за позоришне сцене! А друкчије то иде „доље у доњим крајевима“. Ено, рекоше им само, да ће се „народно добро“ народу дијелити, па људи дотрчали као без главе, неко с торбицом, а неко и без ње, само да види тај призор.) А шта би онда казали данашњи чланови — па ма и „супститути“ — епархијских одсејака горњо-карловачких, који сваке године по неколико пута без икаквих дневница и подворине долазе у сједнице. А још „народни“ изабраници долазе да поберу хвалу и признање за свој труд, а јадни конзисторијалци жању презир и погрде за своју пожртвовност. Е, ал' они „нијесу од овога свијета“, јер су се „одцијепили“ од „парода“.

Па шта је криво, да се епарх. скупштина горњо-карловачка не може одржати? Је ли истинита тврдња „Новог Србобрана“ и „Србина“, да је томе крив „епископ Михаил“ и „његове скутоноше“?

Хајдемо да видимо!

Кад прочитамо привремено уређење епархија од године 1871. и видимо, шта је дјелокруг епарх. скупштина и разаберемо, шта је све епарх. скупштина кадра правомоћно одлучити у свом дјелокругу, онда се не требамо чудити, што се *народ* *тасите* драговољно одриче те своје автономне „моћи.“ (Дакако, да има њих неколицина, који грозничаво желе епарх. скупштину, али ми знамо оне мотиве, који покрећу ту господу у тџме смијеру; али, вјерујте, зна и *народ*, да моторна снага тих мотива престаје у конзисторијалној сали.) Па кад прочитамо још прописе о избору епарх. скупштинара, из којих се не зна, може ли скупштинар бити мушко или женско, младо или старо, домаће или страно, поштено или непоштено; мора ли се водити изборни записник или не, и то тако, у колико примјерака, по коме, од кога и т. д. — онда морамо рећи: „и *донле* *док* *ти* *јело* епарх. скупштине не добије изразит, правилно испољен изглед и док му се не да самосталан, бољи — а њега достојни рад: не буде од епарх. скупштине горњо-карловачке ништа“. Може се *народу* говорити, што се хоће, он ће радо слушати, али ће радити само оно, што он осјећа, да је збиља корисно *њему*, а не појединцима. Да имамо епархијски фонд, као што немамо; па да је обилат, као што није; па да су агитатори рекли, да ће се то „народно добро“ подијелити народу — е онда ајде, ајде! Први пут би ишло; али кашње тешко. „Зло“ је, што и народ има очи, па неко вријеме, додуше, жмири, али зна он и прогледати. И онда — он се „цијепа“ од „парода“.

Кажу: „епископ Михаил“ неће епарх. скупштине! Прије свега, то господа, која то веле, не могу доказати. Јер, ено и год. 1888 била је сазвана епарх. скупштина, па се није могла одржати. А онда није био на епископској столици горњо-карловачкој „Михаило“ него човјек „народњак“, блаженопокојни Епископ Теофан. Је ли ту крив „епископ Михаил“? — И год. 1893. сазвана је епарх. скупштина горњо-карловачка, али ни та није одржана. Тад је, истина, био на епископској столици „Ми-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

хаило“, али онда је он тек дошао на у-
праву; није познавао пр'аво ни Петра ни
Павла; није још био од опозиције прос-
крибован; онда није била ни разбуктана
ова страначка страст у цркви горњо-кар-
ловачкој; онда је барем и њему стало било
до тога, да отпочне свој рад управнички
у законитим тијелима епархијским и да
пред преставницима народним констатује,
шта је примио, да би лакше могао кашње
положити рачун о своме раду.

И ове је године два пута сазивана
епарх. скупштина горњо-карловачка, па се
ипак није могла одржати. Не може нико
доказати, да „епископ Михаило“ није же-
лио ових епарх. скупштина, јер је с ње-
говом иницијативом прва од ових двију
скупштина сазвана и јер је све учинио,
што је могао, морао и смио, да се саста-
нак истих омогући. Први пут су, тобож,
биле криве позивнице, али шта је сад кри-
во, кад смо сви праводобно и правоваљано
позвани били? Први пут је крив „епископ
Михаило“ што није сачекао рад верифика-
ционог одбора, а сад је крив, што га је
сачекао. Први пут је, зар верификациони
одбор био кадар створити више чланова,
него што их је дошло, а други пут се,
бајаги, „епископ Михаило“ само подсемије-
вао, кад је допустио, да верификациони
одбор ради, и ако смо знали, да нас нема
доста на окупу. Ја не знам, шта мисле
нека господа, кад овако пишу. Мисле ваљда,
да *народ* нема мозга у глави.

Па допустимо, да „епископ Михаило“
не жели епарх. скупштине; али ко смије
гола образа и с руком на срцу казати, да
није све учињено, да се епарх. скупштина
горњо-карловачка и у 1893. и 1903. одр-
жи? И да је довољан број епарх. скуп-
штинара дошао, волио бих ја видети тога
„епископа Михаила“, који би је био ка-
дар омести. Па, ко је од „скутоноша Ми-
хаилових“ и једном ријечи ометао кад
састав и рад епарх. скупштине? Лако је
некој господи подметати ово или оно сво-
јим начелним противницима, јер је то код
њих на дневном реду и јефтина роба, али,
читам ја, је ли поштено подбацивати и
приликом конститујисања задњих двају
епарх. скупштина и у јавности неке

нешто, кад за то нема ништа позитивна у
руци осим можда својих — нећу казати
каквих — комбинација? — Па ко је онда
крив, да се епарх. скупштина горњо-кар-
ловачка није ни сад могла одржати?

Ви ипак велите у „Новом Србобрану“:
„епископ Михаило“. И кад то велите не
женирате се ништа од нас осталих, који
смо тамо били и знамо, да неистину го-
ворите. Знате и ви, да то није истина,
али вам не подноси страначки карактер,
да истину признате. А, лијепо је истину
и у непријатељу видети и похвалити је,
ако је за похвалу. Ви се бојите *норода*,
да признате, да „епископ Михаило“ хоће
епарх. скупштину и да је учинио све,
што је могао и смио, да се иста састане,
јер сте Га ни крива ни дужна пред њим
(т. ј. народом) увијек прили, па би сад
морали повлачити једно за другим, све што
сте *contra* говорили. Увиђамо ми положај
ваш, видимо добро ефемерни нимбус ваш,
па ни не очекујемо од вас у *таком поло-*
жају ништа друкчије. Али не бојте се
норода, јер ето **народ неће епарх. скуп-**
штине. Он вас слуша, али га нијесте кадри
одушевити, да на њу (епарх. скупштину)
дође. *Народ* не осјећа потребе, да се
епарх. скупштина састане, јер не види
никакве непосредне користи од ње. Има
он и пречих брига. А ту вас види пуно
мекше. Оно, што ви осјећате, не осјећа он.

Ето, то је криво, да се не може ни-
како састати епарх. скупштина горњо-кар-
ловачка. *Народ* је не жели; а ви сте го-
сподо око „Новог Србобрана“ и „Србина“,
толико одважни били, да неовлаштено у
име *норода* много што-шта говорите. За
то се *народ* „одцијенио“ од вас — уми-
љеног народа. То је, господо, за вас ве-
лики крах. Ви то видите, па вас боли. А
тај бол свој не знате друкчије да лијечите,
него бацате кривицу на права „епископа
Михаила“. Он ће, к'о велите, претрпити и
то, кад је могао и до сад, ни крив ни ду-
жан послужити за нишан отровним стри-
јелама нашег автономно-ловачког вјецбања
у цилитињу и за испразнивање вашим от-
ровним жаокама. Ми смо на вама још у
Плашком видели, да вас овај ваш пораз
боли, кад сте се оно хватали за свашта

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBS.BS

као утопљеник за сламку. Ви сте на све могуће — али и незаконите — начине провели, не би ли се ипак епарх. скупштина конститујисала и одржала. Тако сте, примјера ради, хтјели елиминирати сва она скупштинска мјеста, која су ма који начин упражњена остала. Јест, ви сте то хтјели, а нијесте могли или хтјели увидити, како је то лудо. Јер ако је неко умро, отишао у затвор, или је на раду у Америци, није оно мјесто његово у епарх. скупштини умрло, отишло у затвор или на раду у Америци. Број мјеста остаје сталан јер се мјеста епарх. скупштинара установљује, без обзира на икога, по сталном кључу, на основу свеукупног броја душа појединих дијецеза. А у осталом, и све кад не би овако било, није власна ни законито конституисана епарх. скупштина, а коме ли један само збор, ријешавати ово питање, него или сабор или саборски одбор (интерпретација). Ви сте хтјели, да вас није сузбио „епископ Михаило“, прекршити постојећу наредбу всл. срп. нар. ц. саб. одбора о нужном броју за одржање епарх. скупштине, а дошли сте, да судите онима, који се „не држе“ постојећих автономних одредаба. Ви сте хтјели да створите, још док није „скупштина“ скупштином била, нити је могла бити, нека правила за ону исту скупштину, на коју сте дошли. Тако ви замишљате самосталност епарх. скупштине! То би нешто самосталније било него и наш сабор. Могли сте ви то све тровати, али не смећите са ума, да ми остали, који смо научени респектовати прописе претпостављених власти, и који смо видели већ сад, на што сте се све кадри одважити, не можемо уза вас пристати; а има нас поприличан број. А од воље вам је позивати нас, како хоћете. Јест, видели смо пут, којим сте хтјели доћи на управу, па знамо и рад, на који се тим путем долази.

Један епарх. скупштинар.

Дописи.

Са епархијске скупштине гор.-карловачке.

„Сад ил' никад“, „Браћо! Јунаци! сложено на епархијску скупштину у Плашки“, „тко је при-

јатељ автономије наше, нек покаже и дјелом“... и још је само фалило оно „тко не дош'о у бој...“ тако је гласно поклич наших опозиционих српских листова, којим се је хтјело одушевити епарх. скупштинаре, да дођу на епархијску скупштину у Плашки дана 20. августа о. г. Па ипак при свем том нијесам у сретном положају, госп. уреднице, да вам могу позитивно штогод јавити са ове већ други пут у овој години сазване епарх. скупштине!

Епарх. скупштина горњо-карловачка не одржа се и опет због недовољног броја скупштинара.

Дед напоље из рупа својих ви јунаци, ви новопечени родољуби, што сваљивасте досад кривицу ради неодржане прољетошње скупштине за свијетлу сриједу сазване, на високопреосвећ. Господина Епископа Михаила!

За прољетошњу скупштину изиђоше позиви скупштинарима 10 дана прије скупштине и ви рекосте, да је кратко вријеме било и да позиви праводобно не могоше стићи свима скупштинарима простране дијецезе наше. За ову скупштину доби сваки скупштинар позив уз доставницу на 14 дана пред скупштину. Прољетос препријечи свијег и лед путеве у Лици, а сад вријеме прекрасно, највећи јек пољских послова минуо, једном ријечи све у свом реду, па опет скупштине не би!

Јел' сад крив високопреосв. Госп. Епископ Михајило.

Руку на срце! па нам одговора дајте, ал одговора поштена, одговора српскога!

Ал' дозволите г. уреднице, да говорим о скупштини самој.

Призивање св. Духа обавио је сам високопреосвећени Господин Епископ уз приемоћ двају окружних прота: војничког и медачког у 10 сати пр. подне у соби једној школе Плашчанске освећеној и удешеној за богомољу, док се не доврши темељито уређење плашчанске катедрале, која ће наскоро, ако Бог да! синуту у свој љепоти својој и бити достојан храм резиденције гор.-карловачких епископа!

Достојан ће бити и свједок труда и мара за благодепије св. православља, г. епископа Михаила, достојног нашљедника св. владике Јакшића основатеља плашчанске катедрале!

Послије призивања св. духа, састадоше се скупштинари у мјесној школи плашчанској и пошто је на позив најстаријег по годинама члана пароха дубичког скупштина по старом обичају

изабрала из средине своје депутацију, да до-
прасти високопреосвећеног Епископа као пред-
сједника у скупштину, ступа праћен депута-
цијом високопреосвећени Епископ Михаило, оду-
шевљеним клицањем допраћен у дворану и зау-
зима пресједничко мјесто.

Након искреног и кратког говора, којим је г.
Епископ поздравио сабране скупштинаре раду-
јући се, да су се у лијепом броју сакупили, ра-
зложио је задатак скупштине и метнуо скуп-
штини на срце слојан и једнодушан рад, кога
треба да провијава истинита права љубав према
св. цркви православној.

Говор овај примљен је одушевљено.

Послије овог даде г. предсједник по епарх.
биљезнику прочитати отпис високосл. Саборског
Одбора, којим се налаже сазвати поновно епарх.
скупштину гор. карловачку у току мјесеца Ав-
густа као и то, да је за донашање пуноважних
закључака у еп. скупштини нуждна надполовична
већина чланова.

На позив г. предсједника бирају се 2 најмлађа
члана за перовође, предају се вјеродајнице од
чланова, који пројетос не дођоше у скупштину
и ушљед међусобног договора изабире се одбор
од 15 лица у верификацију.

Верификациони одбор повлачи се у покрајну
собу, на што предсједништво одлаже на $\frac{1}{2}$ сата
сједницу.

Послије подужег времена враћа се вериф.
одбор, те протојереј М. Мајсторовић парох кло-
кочки јавља, да је одбор изабрао њега за пред-
сједника а дра Душана Пелеша за извјеститеља.

Предсједништво даје ријеч извјеститељу, који
јавља, да је одбор верификациони прегледао и
пребројио вјеродајнице присутних чланова, узео
у обзир и чланове, који су без вјеродајница
у скупштину дошли, па их свију уз пароха
карловачког Душана Кнежевића предлаже на
оверовљење.

Карловачки на име парох није изабрани скуп-
штинаре, него мисли да као парох града Карловца
има вирилни глас у скупштини попут његова
предшасника пок. проте Беговића, који је про-
тојереј био и по нашем мишљењу као такав и
вирилац био у смислу уредбе за епарх. скуп-
штине.* Жали надаље извјеститељ, што мора
констатовати, да су само 122 скупштинара при-

* Није имао, пошто није био окружни прота. Гор.
Карловац има право само на једног световног посланика.
Ур.

сутна, што не чини дакако надполовичну већину
од броја 276.

Пошто се на ушит предсједника да ли има
тко приговорити што на извјеститељеве ријечи,
није нитко јавио, изјављује високопреосвећени
предсједник, да му је врло жао, што мора изја-
вити, да нема ни овог пута надполовичне ве-
ћине гласова и да се према томе скупштина одр-
жати не може, пошто би се иначе огријешила о
наредбу више власти своје.

Скупштинари се на ово растадоше тешким
срцем и зебњом у души, да се већ ни одржати
не ће моћи скупштина наша, кад овога пута не
би то могуће.

Да је високопреосвећ. Госп. Епископ ваљано
и мудро руководио рад скупштине држим, да
не може нити смије итко, тко је поштен, осно-
рити, напротив сваки скупштинар морао је по-
нијети собом увјерење, да је сав поступак од
стране предсједништва скроз коректан био.

Но да ли је коректно, да ли је пристojно, да
ли је на пошљетку поштено било владање не-
којих скупштинара, који неумјесне, незреле и
нелане примјетбе добацаваху предсједнику скуп-
штине високопреосв. Господину Епископу Ми-
хаилу, чији рад и у скупштини и ван ње, а
особито у времену, откад ово владичанство има
срећу, да га називље својим Епископом дијецез-
аном мора сваком поштовање улијевати. Ено вам
свима баш „Извештаја епарх. власти прав. срп.
епархије горњо-карловачке“, на ког сте толику
вику подигли и ми смјело тврдимо, да је баш
Извештај тај отворена књига плодотворног рада
епархијских власти наших кроз 11 година по-
сљедњих!

Јест! али' то је васпитање родољуба ново-
печих таково!

То је сад модерно за Бога! Јер дигнути
главу повисоко, по који дописић послати у но-
вине опозиционе, пред лаховјерном свјетином
правите се важан, викати на власти своје, ома-
ловажавати Епископа свог, доста је да преко
ноћи постанеш родољубав и „честитим свеште-
ником народним“ и ако ништа при теби свеште-
ничко није. Јест! ви који преко ноћ „виђени“
постајете, док вам је рад у народу нашем врло
незнатан, ви који сте посеркали науку, коју је у
данашњем друштву српском засадила позната
рука „вождова“, ви, који сипате лаковјерном
нашем народу праšину у очи, мјесто да му кап
чисте воде улијете, ви што неистину творите,

ЛИСТАК.

Вести

(Лепа новина). У пакрачкој је епархији уведена ова лепа новина, наиме заведена је по протопрезвитератима читуља, у коју се уводи имена живих свештеника дотичног протопрезвитерата, која се имена спомињу на служби, која се држи приликом братских зборова. У исту се уводе и имена умрлих свештеника из дотичног протопрезвитерата, и то овамо почам од 1897., која се такође на истој служби спомињу.

Не би згорег било, да се исти обичај уведе и у осталим епархијама.

Код римокатолика је тај лепи обичај, да се за сваког свештеника дотичне епархије, на три мисе чини помен за покој душе умрлога у свима црквама дотичне епархије.

(Нове српске земљорадничке задруге.) 29) у *Жировцу*, 30) у *В. Кикинди*, четврта. 31) у *Јарку*, са неограниченим удружењем.

(Стипендисте народне.) По именику питомаца стипендијских заклада: Адамовића, Бајића, Бале, Бањанина, Божића, Вишошевића, Војновића, Зелића, Јовановића, Миладиновића, Моловића, Пајића, Петровића-Хариша, Путника, Рајачића, Раље, Сервијског, Текелије, Теофановића, Травдафила и срп. прав. народног црквеног клиричког школског фонда, уживало је њих 188 стипендије из речених фондова, од којих је 1 ишао у основну школу, 36 у гимназије и реалке, 4 у обртничке школе, 45 у препарандије, 2 у заводе за лепе вештине, 3 у војничке школе, 54 богослова, 15 правника, 11 медицинара, 11 филозофа, 5 техничара и 1 у консулску академију.

Свега је издато 1902/3. на стипендије 68.985.80.

Позив на српско родољубље!*

Потписом својим од 8. августа 1903. број 62, 655. висока краљ. земаљ. Влада одељ за унутарње послове, дозволила је српској православој црквеној општини у Горњем Грачацу (Томингају), да може у сврху унутарњег уређења нове парохијалне цркве течајем једне године сакупљати прилоге у подручју краљевина Хрватске и Славоније.

Поводом тијем обраћамо се на сваког при-

* Уредништво ће овог листа радо примати милодаре за Г. Грачаку цркву и на своје их место отиравајати.

Уред.

кад велите, да г. Епископ Михаило пријечи са-
етанак епарх. скупштине, ви сте криви што се
ни ова скупштина одржати могла није.

И без Рентгенових зракâ прозиремо вас у
душу, ви то чините ради сујете и славе, коју
хоћете пред масом да стечете и да као печурке
преко ноћ ваједном велики постанете: и посла-
ници и проте и шта још не!?

Упадаше у очи, да је свештенство ове ди-
јецезе у особите лијепом броју заступљено на
скупштини било, тако да их је свију тек десе-
так одсутно било ради оправданих запријека,
док многи скупштинари: трговци, обртници и
посједници не дођоше и скупштину осујетише!

Та из самог Плашкога не виђесмо свију иза-
браних скупштинара, па онда из Оточца, Госпића,
Удбине, Карловца итд. дск свештенство из Зр-
мање, Лапца, Сјеничака, Костајнице, једном ри-
јечи: са свих страна владичанства овог дође и
изврши дужност своју.

Не осврћемо се ни мало на дјетињске гла-
сове оне, као да су свештеници наговарали
своје парохијане-скупштинаре, да у скупштину
не дође, јер већином одсутни са скупштине ове
„патентирани су родољуби“!

И тако оставих Плашки и повратих се дому
своме сјетан, невесео рад неодржане скупштине
епархијске, ал' и забринут ради појаве једне
немиле.

Опазих на име, да се свештенство овог вла-
дичанства личко и бановачко дијели у таборе
као оно на Косову Мрњачевићи и зазебох на
дну срца и јаукнух из свега гласа: „Јао мени
до Бога милога“!

Зар и код нас странке злосретне?

Зар и у епарх. скупштини треба јуристан-
ских измотација и адвокатских закеранâ, зар
нијесмо сви једне странке Христове православне,
синови једне свете правосл. српске цркве?

Зар баш за то, што је с нама до сад мађу-
хијски поступато, не умијемо сложити се и оку-
пити се у једно коло и тражити права свога
силом нам одузетог?!

Скрените с пута тога браћо залутала, послу-
шајте гласа Архипастира свога, који вас зове
на сложан спасоносан и благословен рад, а љу-
дима, којима је работа таква хљеб насушни,
не отимљите залогоја из уста! Скупштинар.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

јатеља српске цркве и народу са скромном молбом да нам у овом критичном часу притече у помоћ, да већ једном доградимо и уредимо нашу свету богомољу. Парохија Горњо Грачачка и ако бројем и величином једна од првих у нашој иностраној горњо-карловачкој дијецези, била је већ неколико година без св. храма, јер старе цркве не могосмо никако поправити, а нове опет не могосмо тако лако и брзо саградити.

Није стога чудо, што је народ у овој парохији кроз неколико година слушајући службу Божију у свом парох. стану, жељан да већ једном на глас црквеног звона дође у своју свету и праву богомољу, где ће чути слово Божије.

Народ у парохији овој није жалио муке ни труда, већ је све на ноге скочило, док нијесмо прољетос 1903. добили и потпору и зајам од високе Владе за св. храм, тако да ћемо у име Божије још ове јесени моћи чути службу Божију и слово Господње у новој светој богомољи.

Диста народ је потпуно схватио моралну своју дужност, јер је велике жртве примио за градњу, уложио доста радне снаге, а примио велике обвезе да отплаћује високој Влади зајам са каматама у износу од 14.500 круна са 5% у току од 15 година.

Надамо се с тога, да ће сваки пријатељ брат и Србин учинити ове жртве па нам наше големе терете ублажити тим, што ће нам притећи у помоћ ма и са најмањим приносом барем за нутарње уређење.

Нарочито пак стављамо на срце браћи Србима из наших крајева у далеком свијету, да се својој патриотској дужности одуже.

Сваки и најмањи принос примити ће се са највећом благодарношћу, а јаван рачун скупљених прилога обнародовати ћемо путем наших гласила.

Напошљетку умољавамо све српске новине, да изволе овај наш родољубиви апел прештампати.

Одбор за сакупљање прилога.

У Горњем Грачацу 18. (31.) августа 1903. г.

Председник:

Перовођа:

Тома Мандић

Светозар Д. Зорић

парох.

капелан.

Дане Мандић и Петар Совиљ

одборници.

Одговори уредништва.

Пошто нам је млади брат свештеник, на ког смо досеумњали у 14. бр. о. л. да је саопштио радикалима рад свештеничке конференције у Земуну, дао усмено свју часну свештеничку реч, да им га он није саопштио, те по томе да није могао ни „Заставин“ млади солоједац — за ког и није речено, да је свештеник, ал се као непозват хтео да увуче у конференцију, што му није испало за руком — од њега сазнати рад конференције, ког је он онако неистинито преставио; отпада наша сумња, да је он злоупотребио учествовање своје у реченој конференцији, и да је радикалима доставио њен рад.

Јавна захвала.

Позната у Земуну добротворка поштована госпођа *Марија удова Буре Штрајхера*, која је својим богатим прилозима обдарила богато све земунске цркве, није заборавила и на нашу свету цркву, те је и њојзи са својим сином г. *Шандером Штрајхером* уваженим грађанином земунским покловила лепу свилену одежду са прибором.

Потписано братство и овим путем изриче поменути приложницима своју искрену захвалу, са жељом, да их свеблаг и уздржи још много година у здрављу и задовољству, за што ће се они и у својим свагдањим молитвама свевршњему молити.

Братство манастира *Фенека*.

Госпођи Јелени удов. Теодоровић
рођ. Дунђерски 81 1—1
у Старом Футогу.

Потписана општина сматра за своју дужност, што сте јој два барјака од најфиније свиле са позлаћеним крстом и златним гомбама на поклон дали, да се Вами јавно зафали. Тим нам је дар милији био, што сте се нас, као наша некадања суграђанка сетила, те нам поклон баш у очи славе посласте. На дан „Успенија пресвете Богородице“ многобројни стран и побожни народ око цркве ишао је за њима и ми се пак исти дан после подне с радошћу сећајући се Вас у најбољем задовољству проведосмо. Бог дао, да се на Вас и остали угледали и нашој Св. Цркви у помоћ притекли.

Бог нека Вас награди за Ваше добро дело.
У Пивница, 23. августа 1903. год.

Ђорђе Добрић
парох.

Милан Марковић
председник.

Опомена.

Пошто ће се скорим навршити трећа четврт, а многи нам претплатници не послаше дужне претплате; то се штовани претплатници „Српског Сиона“ овим опомињу и умољавају да нам пошљу дужну претплату за лист.

Подједно опомињемо и умољавамо и дужнике „Српског Сиона“ за пређашње године.

Још се могу добити сви бројеви овогодишњег „Српског Сиона“.

Администрација „Српског Сиона“.

Позив на претплату.

Како ми је нестало и последњег комада књиге моје „ВЕЛИКОГ ТИПИКА“, а с многих се страна данас тражи; то сам намеран, да дадем штампати у другом поправљеном и умноженом издању мој

„ВЕЛИКИ ТИПИК“

ако би се довољан број претплатника пријавио, да се штампарски трошкови подмирити могу, иначе не.

С тога позивам и молим браћу свештенике оба реда, учитеље, богослове и књижаре, да изволе похитати с претплатом, како би књига што пре ући могла у штампу.

Књига ће бити штампана на финој артији, износиће преко 27 штампаних табака, а стајаће као и прва 4 круне. Рок претплате св. Сава 1903.

Претплату ваља слати или потписаноме, или Управи Српске Манастирске Штамарије у Ср. Карловцама.

У Иригу, 1903.

Васа Николајевић

прота, парох иришки

Књижевни огласи.

ПРАВОСЛАВНА ЛИТУРГИКА

ЗА УЧЕНИКЕ СРЕДЊИХ ШКОЛА

САСТАВИО

Александар Живановић.

Цена је књизи К 1:20 — Обраћамо пажњу г.г. православним катихетама на ову школ. књигу која је прописана као школски учебник на средњим школама.

Српска Манастирска Штамарија.

ИЗИШЛА ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ

БИБЛИЈСКА ПОВЕСТ

СТАРОГ И НОВОГ ЗАВЕТА

ЗА ОСНОВНУ ШКОЛУ

НАПИСАО

Прота **ЈОВАН БОРОТА**

[На темељу одлуке Св. Архијерејског Синода бр. М. 175./Син. 25. ех 1899. одобрена је ова књижица од Његове Светости српског патријарха Георгија под бр. М. 192. ех 1903. г. за уџбеник у српским основним школама.]

Са овим садржајем:

А. Стари Завет.

I. О створењу света. — II. О створењу анђела. — III. О створењу првог човека. — IV. О рају. — V. О првом греху. — VI. О потоцу. — VII. О Авраму и другим патријарсима. — VIII. Израиљци у Египту. — IX. Израиљци излазе из Египта. — X. Израиљци у пустињи. — XI. Израиљци у земљи обећаној. — XII. Пророштва о Спаситељу.

Б. Нови Завет.

I. Рођење претечно. — II. Рођење Спаситељево. — III. Мудраци са истока. — IV. Бежање у Египат. — V. Спаситељ од дванаест година. — VI. Крштење Спаситељево. — VII. Проповедање Спаситељево. — VIII. Спаситељ благосиља децу. — IX. Договор Спаситељевих противника. — X. Свечани улазак Спаситељев у Јерусалим. — XI. Тајна вечера. — XII. Суђење Спаситељу. — XIII. Смрт и погреб Спаситељев. — XIV. Васкрсење Спаситељево. — XV. Вазнесење Спаситељево. — XVI. Силазак светога Духа на апостоле. — XVII. Ширење науке Христове.

Додатак.

XVIII. Чудеса Спаситељева. — XIX. Наука Спаситељева. — Завршни преглед.

Издање Срп. Манастирске Штамарије у Ср. Карловцима

Цена је књизи 30 филира.

„Православно Морално Богословље“

пређе »Православна Моралка«

друго прегледано издање

из радио

Сава Теодоровић, проф. у кр. реал. гимназији у Земуну. — Ова књига је нарочито удешена за средње школе, те је одобрена и прописана за уџбеник у свима средњим заводима у Карловачкој Митрополији, одлуком Св. Архијерејског Синода Карловачке Митрополије од 29. марта 1899. Број М. 50./Син. 18. ех 1899. Као такову примила ју је и Вис. кр. Земаљска Влада у Загребу, па ју препоручила као школски уџбеник у свима средњим заводима у Троједници, одлуком својом од 22. септембра 1899. Број 14.665. ех 1899. (одег за богоштовље и наставу). Осим тога и Високосл. срп. нар. Школски Савет решењем својим од 4.16. септембра 1899. Број 326 | 262. ех 1899. прописао је исту књигу као уџбеник у свима срп. нар. вероисповедним мушким и женским препарандијама.

Поред своје школске употребе, ова је књига угодно помоћно средство и за парохијско свештенство, особито при састављању црквених беседâ и моралних поука, због чега је скоро од свију преч. консисторâ у опсегу Карловачке Митрополије, као и од вишеосв. г. г. срп. православних Митрополита и Епископа у Босни — Херцеговини, Далмацији и Краљевини Србији свештенству топло препоручена.

Цена је књизи, која износи 14 штампаних табака вел. 8^о 2 Круне (2 дин. 30 п. дин.), а може се добити за готов новац или уз поштанско поузеће (per Nachnahme) у Земуну у писца. Књижари имају 25% рабата.

ЛИТУРГИКА

ЗА

ПРАВОСЛАВНЕ УЧЕНИКЕ ОСНОВНИХ ШКОЛА

САСТАВИО

ЂОРА МИЛИЋ, учитељ новосадски.

Друго умножено издање.

Ова је књига готова и може се добити у потписаној штампарији. Исту књигу одобрио је св. Архијерејски Синод. С тога молимо да се поручбине шаљу на потписану штампарију. Цена је књизи 50 потура. Књижарима, школским одборима и г. г. учитељима, дајемо уобичајени књижарски попуст.

Српска Манастирска Штампарија
у Ср. Карловцима.

Изашла је из штампе моја књига

ЗБОРНИК ПРОПОВЕДИ,

у коме су омилије од друге недеље после Духова, па за све недељне дане редом до недеље Закхејеве.

Књига износи 292 стр. повеће осмине, на одабраној хартији, и стаје 4 круне.

Може се добити у мене (Budapest, IV. Váci ut. 66, и у Срп. Манастирској Штампарији у Ср. Карловцима.

Др. Вл. Димитријевић
парох.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Број 381./П. 1903.

74 1—2

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај на једно упражњено место привременог учитеља на овомесној српској вероисповедној основној школи.

Годишња плата је учитељу 1000 круна и 200 круна за станарину, и осим тога за случај сталног наименовања седам пута петогодишњи доплатак по 100 круна.

Учитељ је дужан предавати школском уредбом прописане предмете у оном разреду, у који од месног школског одбора одређен буде, а осим тог спада му у дужност, да на свима богослужењима у цркви поји.

Изабрани учитељ сматраће се привременим све дотле, док се сталност паралелке не утврди а дефинитивним ће постати онда, када на препоруку месног школског одбора буде од Високославног Школског Савета декрет добио.

Компетенти нека се обрате својим ваљано и прописано снабдевеним молбеницама за три недеље од првог уврштења овог стечаја потписаном председништву.

Из седнице школског одбора, одржане у Земуну, 22. августа (4. септембра) 1903. године.

Тоша Марковић
перовођа.

Пајо Николић
председник.

Д Р А Ж Б А. 70 1—1

Управа Манастира Беочина продаваће дана 11.24. Септембра о. г. у 2 часа по подне од своје овогодишње шумске сече око 22 јутра.

Дрва су растова и букова за техничку употребу.

Жаобина 50 круна по јутру.

Признају се и писмене понуде.

Управа.
Манастира Беочина.

Бр. 51./МШО. ex 1903.

68 1—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњено учитељско место у црквеној општини молској, епархија бачка, последња пошта Мол (Mohol) овим се отвара стечај.

Са овим учитељским местом скопчана је плата од 1000 круна, за повт. школу 40 круна, у име свог и школског огрева 182 круне, за чишћење школе 21 круну, у име паушала 20 круна и 1341[□] оранице на коју политична општина порез и еквивалент плаћа, уз то стан према пропису 74. §. Шк. Уредбе од 1872. г. са баштом. Осим тога законом прописани петогодишњи доплатак од 100 круна када присне, који може достићи највећу своту од 500 круна.

Дужности су прописане Шк. Уредбом од 1872. године. Рок је стечају шест недеља од првог уврштења његовог.

Из седнице м. шк. одбора срп. правосл. цркв. шк. општине молске, држане 14. (27.) авг. 1903. године.

Сава Лудајић
перовођа.

Душ. Јосимовић
председник.

Број 766/IV ex 1903.

69 1—2

Н А Т Ј Е Ч А Ј.

Према VII—XX тачкама закладнога писма блажене памети Архиепископа сарајевског и митрополита добро-босанског Ђорђа Николајевића, од 2. (14.) фебруара 1893. овим се расписује натјечај на једну штипендију из његове закладе, и то од 640 круна, одређену за слушаоца наука, на ком свеучилишту у аустријској монархији.

Штипендију ову може добити Србин православној вјере, родом из Јаска (Сријем), а ако овога не буде Херцеговац, а ако ни овога не буде Босанац.

Натјечатељи имају своје ваљано потписане молбенице овој АЕ. и М. конзисторији, до 15. (28.) септембра 1903. поднијети и истима приложити:

1. Крени лист,
2. свједочбу о испиту зрелости односно index и свједочбе о колоквијама,
3. свједочбу лијечничку,
4. свједочбу сиромаштва,
5. свједочбу о вјерско моралном владању свом и својих родитеља.

У Сарајеву 14. августа 1903.

Срп. прав. АЕ. и М. конзисторија
у Сарајеву.

Ш. О. 88/19. ex 1903.

62 2—2

С Т Е Ч А Ј.

Ради сталног попуњења упражњеног учитељског места при месној срп. правосл. вероисповедној мешовитој школи расписује се стечај.

Са овим местом скопчана је плата:

1.) у готовом новцу: 560 К и то: 480 К. за свакидашњу, а 80 К за пофторну школу; од мањег укуна 1 К од већег 2 К и од парастоса 17 К и петогодишњи доплатак од 100 К.

2.) у натури: $\frac{1}{2}$ сесије комасиране (18. кат. јут. и 1270[□]), 3 кат. јутра 319[□] пашњачке и 1271[□] виноградске ораће земље (овогодишња је аренда 1200 К), државне и остале терете сноси учитељ; осим тога слободан стан са 3 собе, кујном, комором, шталом и уз стан башта од 625[□].

Дужности су школском уредбом од 1872. г. прописане, при сваком богослужењу дужан је у цркви појати и децу цркв. појању обучавати.

Лична пријава узмеће се у призрење.

Ваљано инструктиране молбенице имају се месном школском одбору до 1./14. септ. т. г. поднети.

Из седнице месног школ. одбора, држане у Шандору 27. јула (9. авг.) 1903. год.

Десанка Ракићева
перовођа

Милош Пилић
парох и председник.

К. 410/367. из 1903.

72 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на место протопрезв. помоћника у Вел. Бечкерек у са годишњом плаћом од 1000 К. и 300 К. у име накнаде за половину сесије.

Компетенти ваља да поднесу инструктиране молбенице своје, прописаним путем, до 18 (31.) октобра о. г. овој конзисторији.

Из седнице епарх. конзисторије, држане у Темишвару 19. августа (1. септ.) 1903.

Председништво.

К. 320/323. из 1903.

73 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на парохију у Канаку с плаћом 6. разреда. Компетенти ваља да поднесу инструктиране молбе своје, прописаним путем, овој конзисторији до 18. (31.) октобра о. г.

Из седнице епарх. конзисторије, држане у Темишвару 19. августа (1. септ.) 1903.

Председништво.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

М. 328./ex 1903.

54 3-3

СТЕЧАЈ.

У стипендијској задужбини пок. Јована и Марије Трандафила имају се попунити почетком школске год. 1903/4. осам питомачких места, свако са стипендијом од год. 1000 круна.

За питомца ове задужбине може бити изабран без разлике народности, само онај припадник Австро-Угарске монархије, који је источно-православне вере, који је сиромаш и здрав и који је бар нижу гимназију са одличним, односно врло добрим успехом и добрим владањем свршио.

Од горе споменутих упражњених места, четири места су одређена за питомце родом из Ердеља под напред истакнутим погодбама.

Молбенице ваља поднети на избор овлашћеном потписаном православном српском митро-

литу патријарху најдаље до 1. (14.) септембра 1903., а уз молбеницу ваља приказати: 1.) крени лист; 2.) школку сведоцбу од последње године; 3.) сведоцбу од надлежне политичке власти (није довољна само потврда опћ. поглаварства) о имовном стању, у којој ће бити тачно наведено, какав иметак (са ознаком вредности) и приходе имају родитељи молитељеви евент. сам молитељ; најпосле 4.) лечничку сведоцбу, у којој ће се нарочито имати истаћи, и то, да ли је и с каквим успехом молитељ каламљен у своје време против богиња. У молби ваља рећи, камо да се достави одлука са списима после поделе стипендија.

У Карловцима 15. (28.) јула 1903. године.

Георгије с. р.

Патријарх

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре ζ провиђена и зато имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначаје са звуком других по старој системи ливених звона од 408 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

16—25 ex 1903. Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленаарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленаарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваких 15 дана на 2 цела табака. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације у року од 15 дана шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 10 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 582. 1903.